

DARI BASIC COURSE

***SEMESTER 1
Lessons 37-40***

STUDENT COPY

VALIDATION EDITION 2005

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE FOREIGN LANGUAGE CENTER

DARI
Basic Course

SEMESTER 1
Lessons 37-40

June 2005

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE FOREIGN LANGUAGE CENTER

Acknowledgments

Permission to use text and/or graphic images in this Dari language course has been received from the following copyright holders:

Luke Powell (photographs from www.lukepowell.com)
Rahmatullah Omid (photographs from personal collection)
Homayoun Seddiq (photographs from personal collection)
Wida Ahmad (photographs from personal collection)
Najib Rezai (photographs from personal collection)
Juan Jose Soto Perez, MAJ, FA, U.S. Army (photographs from personal collection)
Kiyoshi Inoue (photographs from www.flyingkong.com)
AGSL American Geographical Society Library, University of Wisconsin-Milwaukee
Libraries (photographs from the Harrison Forman collection)
ASC (photographs from www.photoarchive.saudiaramcoworld.com,
courtesy of Saudi Aramco World / PADIA / Aramco Services Corporation)
UNESCO (photographs from www.unesco.org/photobank)
UNEP (photographs from http://postconflict.unep.ch/afg_new.htm.)
Robert W. Kranz (photographs from www.war-correspondent.com)
Keith Cook (photographs from www.themenupage.com.)
Mustafa Rasuli (photographs from www.rasuli.com)
John Patten (photographs from
<http://mysite.mweb.co.za/residents/ekawasa/JohnPattenGraphics/index.html>)
Dominic Medley/Jude Barrand (photos from Kabul: The Bradt Mini Guide - The Survival
Guide to Kabul www.kabulguide.net.)
Gary W. Bowersox "The Gem Hunter," President GeoVision, Inc., PO Box 89646,
Honolulu, HI 96830, 808 277-2543, MrGary77@aol.com (photos from
<http://www.gems-afghan.com>)
Shahab Azim (photographs from www.aghansite.com)
Ellyn Cavanaugh, Ph.D. (photographs from personal collection and from
www.afghan.smugmug.com)
Rosemary Stasek (photos from www.stasek.com/afghanistan)
Kerry Saner (photographs from <http://www.irss-usa.org/pages/KabulPhotos/Page1.html>)
Farhad Darya (photograph from www.farhaddarya.info)
Christina Manuel (photographs from personal collection)
Crown Copyright/MOD (photographs from
<http://www.operations.mod.uk/fingal/fimages>)
John Pike (photographs and maps from
<http://www.globalsecurity.org/military/world/afghanistan/index.html>)
Moumina Dorgabekova: "Pharmacy in Afghanistan" Boston: Management Sciences for Health
Aseem Koshan (excerpts from Omaid Weekly newspaper)
Ryan Azimi (excerpts from Afghan-Iranian Yellow Pages of Northern California)
Nick Noori (excerpts from Afghan Yellow Pages by N&N Express)
Shahbaz Taheri (excerpts from Northern California Iranian Yellow Pages by Pezhvac Corp.)
Ali Parvin (excerpts from TASVIR Persian American Yellow Pages)
Assad Manely (excerpts from Afghan Yellow Pages of California by Ariana Advertising)

Serajuddin Wahaj (excerpts from Dard-e-Dil-e Afghan monthly publication)
Nasir Durani (poster published by Afghan Center of Fremont, CA)

License was obtained from Nova Development Corporation (Nova) to reproduce digital images of clipart and photos from Art Explosion CD ROMs.

Photos from www.savethechildren.org.uk are used in accordance with the copyright owner's specified restrictions, as posted on the website.

Photos from www.usinfo.state.gov and www.usaid.gov are used in accordance with guidelines provided by FirstGov@mail.fedinfo.gov on "public domain." Additional photos were obtained from:

www.defenselink.mil

www.usmc.mil

www.navy.mil

www.dodmedia.osd.mil

www.defendamerica.mil

Other images are courtesy of royalty-free Stock Exchange (www.sxc.hu), MorgueFile (www.morguefile.com) and Pixelquelle (www.pixelquelle.de); no permission or photo credits are required.

Permission to use copyrighted material was granted on the condition that it be used exclusively for nonprofit educational purposes. Further reproduction is unauthorized.

Cover photograph by Luke Powell.

Table of Contents

Lesson 37: Transportation	1
Passive voice with ‘by...’; the verb امیدواربودن ‘to hope’	
Lesson 38: Afghan Manufacturing	19
Adverbs of manner; review of nouns with /ee/	
Lesson 39: Afghan Military	37
Indirect questions in the past tense; omission of the syllable ب /be/ from the present subjunctive mood	
Lesson 40: Afghan Refugees	57
Correlative conjunctions ... نه ... نه ‘neither ... nor ...’ and ... يا ... يا ‘either ... or ...’; more on plural nouns	
Review 37-40	75
Glossary	77

GLOSSARY

کمی	a little / a bit
یک تعداد [= یک‌عده] [= عده ای]	a number / a few / some
درباره [= درمورد] [= راجع به]	about
خارج	abroad / outside
درد	ache / pain
فعال	active / operational / functioning
آدرس	address
بزرگسال [= کلان سال]	adult / grown up
اعلان	advertisement / announcement
بعد از [= بعد] [= پس از]	after
بعد از ظهر (بعد از چاشت) (بعد از پیشین)	afternoon
دوباره	again
دربابر [= به مقابل]	against
سن [= سن و سال]	age
قبل [= پیش]	ago
زراعتی	agricultural
زراعت	agriculture
کمک	aid / assistance / help
مواد امدادی [= مواد کمکی]	aid supplies
ایرکندیشن	air conditioning
قوای هوایی	air force
شرکت هوایی [= هوا پیمایی]	airline company / airline
طیاره [= هواپیما]	airplane / aircraft
میدان هوایی	airport
همه [= تمام] [= تماماً]	all / every
همگی [= تماماً] (کُلگی)	all / exclusively / entirely
سرتاسر [= سراسر]	all over
نُقل بادامی (نُقل)	almond candy
اگرچه [= با آنکه] [= با اینکه] [= هرچند]	although / even though
همیشه (مدام) (دایم)	always
امبولانس	ambulance
امریکایی	American (nationality)

سفارت امریکا	American Embassy
مقدار (اندازه)	amount / quantity
و	and
خشم [= قهر] [= غضب]	anger / rage
خشمگین [= غضبناک] (قار)	angry
اعلامیه	announcement
یکی دیگر (یکی دگه)	another
انتیک فروش	antique seller
انتیک فروشی	antique shop
کدام	any
هر چیز	anything / everything
سیب	apple
و عده ملاقات [= قرار ملاقات]	appointment
تقریباً	approximately
بازو	arm
دپیوی اسلحه [= سلاح کوت]	arms depot
اردو [= قوای زمینی]	army
رسم	art
به حیث [= به مثابه]	as / in the capacity of
وظیفه (کار)	assignment / duty / task
در (ده)	at / in
خاله	aunt (maternal)
عمه	aunt (paternal)
آسترالیایی	Australian (nationality)
اتومات	automatic (transmission)
طفل (اشٹک)	baby
بد	bad
خریطه (خلته)	bag
نانوا (نانوای)	baker
نانوایی	bakery
توپ	ball
بامیان	Bamyan
پلستر	Band-Aid
بانک	bank

مدیربانک	bank manager
بارک	barracks
بیرل (بیلر)	barrel
بیحاصل (خاره)	barren
قشله	base (military)
باسکتبال	basketball
تشناب	bathroom / restroom
خیر ببینین! [= برکت ببینین!]	Be blessed!
ریش	beard
مقبول [= قشنگ] [= زیبا]	beautiful / pretty
به مقبولی (مقبول)	beautifully
زیرا [= چونکه] [= به خاطری که] [= برای اینکه]	because
چپرکت [= تختخواب] (تخت خَو)	bed / bedstead
اتاق خواب (اتاق خَو)	bedroom
پیش از [= قبل از]	before
عقب [= پشت] (پشت سر)	behind
کریمی	beige
توت	berry
بر علاوه [= علاوه]	besides / in addition
بین [= مابین] [= میان]	between / among
بایسکل	bicycle
کلان [= بزرگ]	big / large
دوربین	binoculars
تولد [= ولادت]	birth
روزتولد [= سالگرهٔ تولد] [= سالگره]	birthday
سیاه	black
کمپل	blanket
خون ریزی	bleeding
آبی	blue
بدن [= جسم] [= وجود] (جان)	body
کتاب	book
بوت ساق دار	boots
بوتل	bottle

دسته	bouquet
بوتیک [= دکان]	boutique
نان خشک [= نان]	bread
عروس	bride
پل	bridge
چارشانه	broad-shouldered
خراب	broken / out of order
برادر	brother
نصواری	brown
گادی	buggy (horse-drawn carriage)
عمارت [= تعمیر] [= ساختمان]	building
تختهء اعلانات	bulletin board
واسکت ضد گلوله	bullet-proof vest
چپرکت دوطبقه یی (چپرکت دومنزله)	bunk bed
سوختگی	burn
بس [= سرویس]	bus
تجارت [= بزنس]	business
جوازنامهء تجارتي [= جواز تجارتي]	business license
تاجر	businessman
ولی [= اما] [= مگر]	but
قصاب	butcher
قصابی	butcher shop / butchering
دوغ	buttermilk
خریدار [= مشتری]	buyer / customer
بزکشی	buzkashi
از پهلوی	by
از طرف [= توسط] [= به وسیلهء]	by (used with the passive voice)
راستی، ...	By the way, ...
کافی	café
شتر	camel
کمپ	camp
می تانین مه ره کمک کنین؟	Can you help me?
غذای قطی	canned food
توپ	cannon / gun

کلاه‌دوز	cap maker / hatmaker
موتور	car
به دقت [= با احتیاط]	carefully
موتورباربری	cargo truck
قالین	carpet / rug
قالین باف	carpet weaver
کراچی	cart
گله	cattle
تلفون جیبی	cellular phone
مرکز	center
سانتی گراد	centigrade
شفاخانه مرکزی	central hospital
مراسم	ceremony / festivity
چوکی	chair
ذغال	charcoal
خیریه	charitable
ارزان	cheap
خوش باش! (پیشانی ته وازبگی!)	Cheer up!
مرغ	chicken
فرزند (اولاد)	child
طفل	child / baby
چاکلیت	chocolate
سگرت	cigarettes
سینما	cinema / theater
شهر	city
سرویس شهری [= بس شهری]	city bus
جنگ داخلی	civil war
صنف	class / grade
همصنف (همصنفی)	classmate
پاک	clean
پاک (ستره)	clean
اقلیم	climate
بسته	closed
لباس (کالا)	clothes / outfit

ابری [= ابرآلود]	cloudy
ذغال سنگ	coal
سرد (یخ)	cold (temperature)
رنگین	colorful
درون بیابین.	Come in.
راحت [= آرام]	comfortable
قوماندان	commander / leader
تولی	company
دایرهٔ تولی	company orderly room
کاملاً [= بکلی] [= تماماً]	completely / entirely
کمپیوتر	computer
اتاق کمپیوتر	computer lab
تسلیت	condolence
مبارک باشه! [= تبریک!]	Congratulations!
ساختمان	construction
مواد ساختمانی	construction material
مسابقه	contest / game / race
قرارداد	contract / written agreement
آشپز	cook
کلیچه	cookies
اجاق	cooking stove
جواری	corn
جواری دانه نشده	corn on the cob
کشور [= مملکت]	country
کورس	course / class
همکار	coworker
حاصلات	crops
مزدحم (بیروبار)	crowded / busy
مرکز فرهنگی	Cultural Center
در حال حاضر	currently / at present
پشتی [= متکا] [= تکیه]	cushion (for resting or reclining)
بریدگی	cut
جمهوریت چک	Czech Republic
خطرناک	dangerous

دری	Dari
تاریک [= تیره]	dark (color)
تاریخ	date
دختر	daughter / girl
روز	day
فوت [= وفات] [= مرگ]	death
حتماً (حتمی)	definitely / by all means
درجه	degree(s)
نفیس	delicate / fine
خوش مزه (مزه دار)	delicious
داکتر دندان	dentist
دشت	desert
دیزل	diesel
مشکل [= دشوار] [= سخت]	difficult / hard
اتاق نانخوری [= اتاق طعام خوری] (اتاق نان)	dining room
میز نانخوری [= میز طعامخوری] [= میزنان]	dining table
دیپلمات	diplomat
مدیر	director / manager
راه خامه	dirt road
کثیف (چتل) (چرک)	dirty
انضباط [= دسپلین]	discipline
نامنظم [= نامرتب] (گدود)	disorganized / messy
سرچرخ	dizzy
داکتر	doctor
سگ	dog
دالر	dollar
اعانه	donation / contribution
خر [= مرکب]	donkey
دروازه [= در]	door
دونفری	double (occupancy)
در آخردهلیز	down the hallway
طبقه پایین [= منزل پایین] (منزل پایان)	downstairs
جمع نظام [= مشق]	drill
راننده (دریور) (موتروان)	driver

لایسنس رانندگی [= جواز رانندگی] (لیسنس)	driver's license
خشک	dry
در جریان [= در وقت] [= در هنگام] [= طی] (ده)	during
هر	each / every
هر یک [= هر کدام]	each one / either one
همدیگر [= یکدیگر]	each other / one another
گوش	ear
زود (وخت)	early
زلزله [= زمین لرزه]	earthquake
شرق	east
آسان [= سهل]	easy
تحصیل کرده	educated
عید	Eid
عیدی	Eid money
برج ایفل	Eiffel Tower
برقی	electric
برق	electricity
سفارت	embassy
گلدوز	embroiderer
احساساتی	emotional / sentimental
خالی	empty / vacant
نامزدی (نامزادی)	engagement
ماشین [= انجن]	engine
انجینیر	engineer
انگلستان [= بریتانیا]	England / U. K.
انگلیسی	English
کافی (بس)	enough
تجهیزات [= وسایل] [= لوازم]	equipment
و غیره	et cetera (etc.)
حتی	even
شام	evening
نان شب [= طعام شب] (نان شو)	evening meal (dinner)
گاهی [= هرگز] [= هیچوقت]	ever
هر کس [= همه کس]	everybody / everyone

همه چیز	everything
هر چیز [= همه چیز]	everything / anything
هر جا [= همه جا]	everywhere / every place
هیجانی	excited
هیجان	excitement
ببخشید (ببخشین)	Excuse me.
قیمت [= گران]	expensive
با تجربه [= مجرب]	experienced
چشم	eye
عینک	eyeglasses
تکه [= پارچه]	fabric / cloth
خزان	fall / autumn
فامیل [= خانواده]	family
معروف [= مشهور]	famous
دور	far
دهقان	farmer
دهقانی	farming
سریع [= تند] (تیز)	fast (adjective)
به سرعت (تیز)	fast (adverb)
چاق [= فربه]	fat
پدر	father
خستگی	fatigue / weariness
احساسات	feelings / emotions
حاصلخیز	fertile
جشن	festivity / celebration
نامزد (نامزاد)	fiancé
میدان	field
طیاره شکاری	fighter (aircraft)
بالآخره	finally
انگشت (کلیک)	finger
اداره اطفائیه [= اطفائیه]	fire department
موتراطفائیه	fire truck / fire engine
چوب سوخت	firewood
اولاً (اول)	first / firstly

بیرق	flag
پایهٔ بیرق	flagpole
طبقه (منزل)	floor
دوشک [= نهالین] (توشک) (نیالی)	floor mattress (for sitting or sleeping)
گل فروش	florist
گل	flower
گل فروشی	flower shop
غذا (نان)	food
مواد غذایی [= مواد ارتزاقی] [= مواد خوراکی]	food items / food supplies
پا (پای)	foot
برای (بری)	for
پنجه	fork
خوشبختانه	fortunately
موتور چهار دروازه یی	four-door car
فرانسه	France
بیکار	free / not busy / jobless
فرانسوی	French (nationality / language)
تازه	fresh
جمعه	Friday
مرغ بریان	fried chicken
دوست [= رفیق]	friend
از	from
میوه	fruit
پُر	full
جنازه	funeral
با مبل و فرنیچر	furnished
فرنیچر [= مبل و فرنیچر]	furniture
فرنیچر فروشی	furniture store
گیلن	gallon
گراج	garage
گردیز	Gardez
گیلنه	gas can
تانک تیل	gas station
تانکی	gas tank

پترول [= تیل]	gasoline
جغرافیه	geography
آلمانی	German
آلمان [= جرمنی]	Germany
تیار شو!	Get ready!
شیشه	glass (material)
گیلاس	glass (stemware)
دستکش	glove
جعبهء دشبورد	glove compartment
خدا خیرتان بته! [= خدا شما ره خیر بته!] [خدا شما ره برکت بته!]	God bless you!
انشالله	God willing
خوب	good / fine / nice
خدا حافظ. (به امان خدا.)	Good-bye.
تنگی	gorge
مامور	government employee
والی	governor
مهربان	gracious / kind
پدرکلان	grandfather
مادرکلان	grandmother
انگور	grape
فولادی [= خاکستری]	gray
سبز	green
بم دستی	grenade / hand grenade
داماد	groom
مهمان	guest
رهنما	guide
تفنگ	gun / rifle
مو (موی)	hair
نیم	half
دهلیز	hallway / corridor
حمید	Hamid (male name)
دست (دست)	hand
صنایع دستی	handicrafts

خوش قیافه	handsome
خوشحال [= خوش]	happy
چرس [= حشیش]	hashish
کلاه	hat / cap
او	he / she / it
سر	head
سردردی [= درد سر]	headache
کلینیک صحی	health clinic
بخاری	heater
موترلاری [= لاری]	heavy duty truck
قد [= قامت]	height
هلیکوپتر	helicopter
بلی [= الو]	Hello! (telephone call)
کلاه آهنی	helmet
کمک	help
نوش جان کنین.	Help yourself. / Eat heartily.
هرات	Herat
اینجا (اینجه)	here
هیروین	heroin
بلند	high
شاهراه	highway
تاریخ	history
رخصتی [= تعطیل]	holiday / vacation / leave
وطن [= میهن]	homeland / native country
اسب	horse
شفاخانه	hospital
داغ [= سوزان]	hot / burning (temperature)
تند	hot / spicy (taste)
ساعت	hour
ساعت درسی [= ساعت]	hour / period
خانه	house / home
همخانه	housemate
... چطور؟	How about...?

چطور استی؟	How are you?
چی مقبول!	How beautiful!
چه مدت؟ [= چقدر وقت؟] (چقه وخت؟)	How long?
چند؟ [= چند دانه؟] (چند تا؟)	How many?/ How many pieces?
چقدر؟ (چقه؟)	How much?
چطور؟ (چطور؟ / چطو؟)	How?
با آنهم [= با اینحال]	however
بشر دوستانه	humanitarian
گرسنه (گشنه)	hungry
شکار	hunting / prey
شوهر (شوی)	husband
من (مه)	I
مصروف استم. [= مشغول استم.] (کار دارم)	I am busy.
خوب استم.	I am fine.
کارت هویت	ID card
اگر (اگه)	if / in case
مریضی	illness
فوراً	immediately / at once
مهم	important
در (ده)	in / at
پیش روی [= روبروی]	in front of
برای [= برای آنکه]	in order to
با وجود اینکه [= باوجود آنکه]	in spite of / despite the fact
شامل	included
استقلال [= آزادی]	independence
هندوستان [= هند]	India
معلومات [= اطلاعات]	information
زخمی [= مجروح]	injured
مهمان خانه	inn / guest house
داخل (درون)	inside
به عوض (به جای)	instead of
بیمه	insurance
بیمه شده (بیمه شدگی)	insured
هوتل انترکانتی ننتل	Intercontinental Hotel

جالب [= دلچسپ]	interesting
بین المللی	international
انترنت	internet
لین ارتباطی اینترنت	internet connection
چارراهی	intersection
مصاحبه	interview
تحقیقات	investigation
ایران	Iran
ایرانی	Iranian (nationality)
آبیاری	irrigation
همگی خوب استن؟	Is everybody fine?
نیست (نیس)	is not
اسلام آباد	Islamabad
فرق نمیکند. (فرق نمیکند = پروا نداره)	It does not matter.
قرار است	it is expected / it is planned
امکان نداره.	It is not possible.
چشمهای شما مقبول می بینه.	It seems beautiful in your eyes.
لطف شماست. [= مهربانی شماست] (-- شماس)	It's kind of you. / It is nice of you.
ایتالیا	Italy
چاقو	jackknife / pocketknife
زندان [= محبس] (بندی خانه)	jail
جلال آباد	Jalalabad
جاپانی	Japanese (nationality/language)
جیپ [= موتر جیپ]	jeep
ژورنالیست	journalist
سرور [= خوشی] [= شادی] [= شادمانی]	joy / happiness / delight
شربت	juice
کباب	kabob
کابل	Kabul
کارتۀ سه	Karta-e-Sey (a district)
منظم [= مرتب]	kept in order / well-kept / neat
تیل خاک	kerosene
خالد	Khaled (male name)
کودک (چوچه)	kid / youngster

کیلو [= کیلوگرام]	kilogram
قسم [= نوع] (رقم)	kind / type
آشپزخانه (کارخانه)	kitchen
کاغذ پران [= گدی پران]	kite
کاغذ پران بازی [= گدی پران بازی]	kite flying
کارد	knife
کارگر	laborer / worker
چراغ	lamp
زمین	land / acreage
زبان [= لسان] (زبان)	language
آخرین	last / final / latest
گذشته	last / past
دیشب [= شب گذشته] (دیشو)	last night
دیر (ناوخت)	late
بعداً [= بعد تر] [= بعد از آن] [= پس از آن] (پسان / پسانتر)	later / afterwards
چمن	lawn
چرم	leather
طرف چپ (دست چپ)	left side
پا (پای)	leg
دیردیر بعد	less often / once in a while
درس	lesson
بیا که بریم!	Let's go!
کتابخانه	library
زندگی	life
روشن [= کم رنگ]	light (color)
لیتر	liter
کم	little (amount)
سالون [= اتاق نشیمن]	living room
بار	load / cargo
الماری	locker / closet / cabinet
لندن	London
دراز	long
عشق	love / passion

ماشین	machine
ماشیندار	machine gun
ساخت ...	made in ... / made by ...
مرد	man
با دست [= توسط دست] (به دست)	manually / by hand
نقشه [= خریطه]	map
بازار	market
متاهل	married
ریاضی	mathematics
شاید [= ممکن است]	may / might / maybe / perhaps
خدا رحمت کنه! [= خدا بیامرزه!]	May God forgive (the deceased)!
ماشالله! [= نظر نشه!] [= خدا از نظر بدنگاه کنه!] (نام خدا)	May God protect (...) from the evil eye!
خدا ... ره نگاه کنه!	May God save (...)!
زندگی سر شما باشه!	May you continue to live!
زنده باشین!	May you live long! / Thank you!
شاروال	mayor
مزار شریف	Mazar-e-Sharif
وسيله نقلیه [= وسیله حمل و نقل]	means of transportation
گوشت	meat
مستری [= میخانیک]	mechanic
تداوی [= معاجه]	medical treatment
دوا	medicine / medication
ملاقات	meeting
خربوزه	melon
عضو	member
عضویت	membership
کارت عضویت	membership card
مینو [= لست غذا]	menu
طعامخانه	mess hall
فلز	metal
ظهر (چاشت)	midday / noon
معتدل	mild
عسکری [= نظامی]	military

مینی بس	minibus
وزارت داخله	Ministry of Interior
وزارت صحت عامه	Ministry of Public Health
دقیقه	minute
آینه (آینه)	mirror
دوشنبه	Monday
پول (پیسه)	money
ماه	month
زود زود	more often
صبح	morning
چای صبح [= ناشتا]	morning meal (breakfast)
هاوان	mortar
ماسکو	Moscow
مسجد	mosque
اکثر [= بیشتر] (بسیاری)	most
مادر	mother
موتورسیکل	motorcycle
موتورسوار	motorist
کوه	mountain
کوتل	mountain pass
فلم	movie
آقا	Mr.
خانم	Ms.
زیاد [= بسیار]	much / many / a lot
خانه گلی	mud house
ملا	Muslim clergyman
باید [= بایست]	must / should / ought to
ناهید	Nahid (female name)
نام [= اسم]	name
دستمال کاغذی	napkin
مواد مخدر [= مواد مخدره]	narcotics / drugs
باریک [= تنگ] [= کمعرض] (کمبر)	narrow
نسیمه	Nasima (female name)

نازی	Nazi (female name)
نزدیک (نزدیک)	near / close
محتاج [= نیازمند]	needy / impoverished
همسایه	neighbor
هیچ وقت [= هرگز]	never
نو	new
دهلی جدید [= دهلی نو]	New Delhi
نوروز [= سال نو]	New Year's Day
نوزاد	newborn
روزنامه (اخبار)	newspaper
آینده [= بعدی]	next / future / the following
اتاق پهلو	next door
پهلوی [= کنار]	next to
شب	night
قیود شبگردی	night curfew
نه (نی)	no
نخیر	no (in a more polite way)
هیچ کس	nobody / no one / no person
هیچیک [= هیچکدام]	none / neither
هیچ	none / not any
نان چاشت [= طعام چاشت]	noon meal (lunch)
عادی [= معمولی] [= نورمال]	normal / common / ordinary
شمال	north
بینی	nose
کتابچه	notebook
هیچ چیز	nothing / anything
حالا [= اکنون] (حالی)	now
فعلاً	now / currently
هیچ جا	nowhere
بی حس (کرخت)	numb
نمره [= شماره]	number
تعداد [= عده] [= شمار]	number / quantity of units or individuals
نرس [= پرستار]	nurse

ساعت (بجه)	o'clock / hour
دفتر [= اداره]	office
افسر [= صاحبمنصب] (منصبدار)	officer
اکثراً [= اکثر اوقات] (بسیاری وخت ها)	often
مرهم (ملهم)	ointment
کهنه	old
پیر [= سالخورده] [= مسن]	old (age)
بالای [= روی] (سر)	on
نوکیروال	on duty
از جانب دیگر [= از سوی دیگر] [= از طرف دیگر]	on the other hand
یکی از	one of
پیاز	onion
تنها [= صرف] [= فقط]	only / just
باز (واز)	open
تریاک	opium
یا	or
سازمان [= مؤسسه]	organization / institution
یتیم خانه	orphanage
مدیر یتیم خانه	orphanage director
دیگر (دیگه)	other
خارج (بیرون)	outside
بیضوی	oval
گاوقلبه یی (قولبه گو)	ox
دوای مسکن [= مسکن]	pain reliever / pain killer
رنگ شده	painted
جوره	pair
کاغذ	paper
رسم گذشت	parade
والدین [= پدر و مادر]	parents
پاریس	Paris
پارک	park
جای پارکنگ	parking space / parking lot
قسماً [= تا حدی] [= تا یک اندازه]	partially

پشتو	Pashto
کلچه فروش	pastry seller
کلچه فروشی	pastry shop
گزمه	patrol
قلم	pen
پنسل	pencil
مردم	people
مرچ	pepper
فی شب [= شبی] (شو)	per night
مدت	period / duration
شخص [= نفر] (آدم)	person
دوا ساز	pharmacist
دوا خانه [= داروخانه]	pharmacy
عکاسخانه [= سندیوی عکاسی]	photo studio / photo lab
مرکز فوتوکاپی	photocopy center
عکاس	photographer
موتر پیکپ	pickup truck
میله	picnic
عکس	picture / photograph
دانه (تا)	piece (counter)
قطعه	piece / plot
تابلیت [= قرص] (گولی)	pill / tablet
بالشت	pillow
پیلوت [= هوا باز]	pilot
تفنگچه	pistol / handgun
جا (جای)	place
پلاستیک	plastic
بشقاب	plate
بلوک	platoon
بازی	play / game
بفر مایید [= لطفاً] (بفر مایین)	Please.
جیب	pocket
ماموریت پولیس	police station
پولیس	policeman

مؤدب [= با ادب]	polite
انار	pomegranate
فقير [= نادار] (غريب)	poor
كوكنار	poppy
كچالو	potato
بند برق	power dam
نماز	prayer
حامله (شكمدار)	pregnant
نسخه	prescription
رئيس راديو و تلويزيون	president of radio & TV station
قبل براين [= قبلاً] (پيشتر)	previously / prior to this
مشكل [= پرابلم]	problem / difficulty
پروفيسور [= استاد] (پروفيسر)	professor
پروژه	project
گاز	propane / natural gas
رخصتي عمومي [= تعطيل عمومي]	public holiday
شاگرد	pupil / student
بنفش	purple
دستكول	purse
قندهار	Qandahar
راديو	radio
باراني	rainy
شاريدگي	rash
دفتر رهنماي معاملات	real estate office
دراين اواخر [= اخيراً] (ده اي وخت ها)	recently
بازسازي [= نوسازي]	reconstruction
مستطيل	rectangle
مستطيلي (دراز رخ)	rectangular
سرخ	red
سره مياشت [= هلال احمر]	Red Crescent
صليب سرخ [= صليب احمر]	Red Cross
پناهنده [= پناهگزين]	refugee
مقررات	regulations
خويشاوندان [= اقارب] (قوم و خویش)	relatives

دینیات	religion
تغییر ساختمان داده شده [= اصلاح شده]	remodeled
کرایه (کراه)	rent
کرایه	rental / for rent
ورکشاپ	repair shop / garage
ترمیم شده	repaired
خبرنگار	reporter
رستوران	restaurant
برنج	rice
پلو	rice pilaf
شیربرنج	rice pudding
پولدار [= غنی]	rich
طرف راست (دست راست)	right side
دریا	river
راه [= سرک]	road
راکت انداز	rocket launcher
اتاق	room
هم اتاق (هم اتاقی)	roommate
ریسمان (ریسمان)	rope
پوسیده	rotten
گرد [= مدور] [= دایروی]	round
رن وی	runway
روسیه	Russia
غمگین [= اندوهگین] [= متأثر] (جگر خون)	sad / grieved / unhappy
غم [= اندوه] [= تأثر]	sadness / sorrow / grief
فروش	sale
صالح	Saleh (male name)
نمک	salt
شور	salty
چپلی	sandal
شنبه	Saturday
برانی بادنجان (برانی بانجان)	sauteed eggplant
بولانی	savory pastry with delicious filling
مکتب	school

مدیرمکتب	school principal
خراشیدگی	scratch / laceration
فصل [= موسم]	season
سکرتر	secretary
موتر [= موترتیزرفتار]	sedan / passenger car
فروشنده	seller / street vendor
خورد ضابط [= بریدگی]	sergeant
جدی	serious
سنگین [= با وقار] [= مؤقر]	serious / dignified
خدمت	service
سیت	set
سیر	seyr (unit of weight)
شهرنو	Shahr-e-Nau (a district)
شریف	Sharif (male name)
شال	shawl
شالیاف	shawl weaver
پیراهن و تنبان	shirt and trousers
بوت	shoe
بوتدوز	shoemaker
دکان [= مغازه]	shop / store
دکاندار	shopkeeper
خرید	shopping
کوتاه	short
قد کوتاه [= کوتاه قد] (قد پخچ)	short (height)
پتو	shoulder throw (outerwear)
شاور	shower
زیارت [= مقبره]	shrine
مریض	sick (adjective) / patient (noun)
لوحة	sign
از... به اینطرف [= از... به اینسو] (از... فتره)	since ... (time)
صمیمی	sincere
آوازخوان (خاننده)	singer
مجرد	single
یکفیری	single (occupancy)

خواهر	sister
سایز [= اندازه]	size
مهارت	skill
ماهر (لایق)	skillful
با مهارت [= ماهرانه]	skillfully
پوست [= جلد]	skin
لاغر	skinny
قاغوش	sleeping room / quarters
آهسته (آستا)	slow
به آهستگی (آستا)	slowly
خورد [= کوچک]	small
قالینچه	small rug
کانتین	snack bar
برفی	snowy
چندان	so / so much
آنقدر [= اینقدر] (اوقه / ایقه)	so / so much / that much / this much
صابون	soap
فوتبال	soccer
جراب	sock / stocking
کوچ	sofa / couch
خاک	soil
سرباز (عسکر)	soldier
بعضی	some
بعضی مردم [= بعضی اشخاص] [= بعضی ها]	some people
روزی [= یک روز]	someday
کسی	someone
عاشق	someone in love
چیزی [= کدام چیزی]	something
بعضاً [= بعضی اوقات] [= گاهگاه] (بعضی وختها)	sometimes
پسر (بچه)	son / boy
به زودی [= عنقریب] (زود)	soon
شوربا (شوروا)	soup
جنوب	south

سوغات	souvenir
تیر اشتبئی [= تیر فالتو]	spare tire
شورنخود و کچالو	spicy chickpea and potato salad
پکوره	spicy fried potatoes
قاشق	spoon
ورزش [= سپورت]	sport
بهار	spring
دلگی	squad
مربع (چهارکنجه)	square
ستدیوم	stadium
زینه ها	stairs
حالت [= حال] [= وضع] [= وضعیت]	status / condition / situation
گیردار	stick shift
شکم دردی [= درد شکم] (دل دردی)	stomachache
سنگ	stone
بخاری	stove / heater
مستقیم [= روبه رو]	straight
سرک [= جاده] [= کوچه]	street
قوی	strong
مضمون	subject
از قبیل [= مانند] [= مثل] [= چون]	such as / like
بوره [= شکر]	sugar
تابستان	summer
یکشنبه	Sunday
آفتابی (افتوی)	sunny
مواد	supplies / materials / items
چرا نی.	Sure. / With pleasure.
مظنون	suspect
شیرین	sweet
حوض آبیازی (حوض آوبازی)	swimming pool
شربت	syrup / liquid medicine
سیستم [= نظام]	system
میز	table
خیاط	tailor / seamstress

تاج محل	Taj Mahal
قد بلند [= بلند قد]	tall
تانک	tank
ترپال	tarp
تکسی	taxi
چای	tea
معلم	teacher
چای خانه	teahouse
تلفون	telephone
تلویزیون	television
حرارت (گرمی)	temperature
خیمه	tent
از [= نسبت به]	than
تشکر.	Thank you.
آن (او)	that
که	that / who / which
همان (همو)	that same / that very same
اولین [= نخستین]	the first / foremost
اولی	the first one
ملل متحد [= سازمان ملل متحد]	The United Nations
پس [= در آن صورت] (خی)	then / in that case
آنجا (اونجه)	there
بنا بر آن [= بناءً]	therefore
اینها (اینا)	these
آنها (اونها / اونا)	they
چیز [= شی]	thing / stuff / substance
تشنه (تشنه)	thirsty
این (ای)	this
همین (همی)	this same / this very same
آنها (اونها) (اونا)	those
پنجشنبه	Thursday
تکت	ticket
وقت (وخت)	time
بار [= دفعه] [= مرتبه] (کرت)	time / turn / instance

تیر	tire
جک تیر	tire jack
خسته (مانده)	tired / weary
به	to
پیش [= نزد]	to / before / near
جواب دادن [= پاسخ دادن] ده / داد [= جواب گفتن / گو / گفت]	to answer / to reply
معذرت خواستن [= عذرخواستن] خواه / خواست	to apologize
ترتیب دادن / ده / داد	to arrange
رسیدن / رس / رسید	to arrive
پرسیدن / پرس / پرسید [= سوال کردن / کن / کرد] (پرسان کردن)	to ask (a question)
اشغال کردن / کن / کرد	to assume / to occupy
کباب کردن / کن / کرد	to barbeque
بودن / باش / بود	to be
توانستن / توان / توانست	to be able to / can (modal verb)
حساسیت داشتن / دار / داشت	to be allergic
خواب بودن / باش / بود (خَو بودن)	to be asleep
یاد شدن / شو / شد [= خوانده شدن / شو / شد]	to be called / to be known as
شمرده شدن / شو / شد [= به شمار رفتن / رو / رفت]	to be considered / to be regarded as
روبرو بودن [= مواجه بودن] باش / بود	to be facing
تمام شدن [= تکمیل شدن] شو / شد (خلاص شدن)	to be finished / to end
پیدا شدن / شو / شد	to be found / to be available
دیر آمدن / آ / آمد [= دیر رسیدن / رس / رسید]	to be late
واقع بودن / باش / بود [= قرار داشتن / دار / داشت]	to be located / to be situated
حوصله داشتن / دار / داشت	to be patient
خراب شدن / شو / شد	to be ruined / to be impaired / to go bad
شدن / شو / شد	to become
خونریزی داشتن / دار / داشت	to bleed / to be bleeding
خراب شدن / شو / شد	to break down
نفس کشیدن / کش / کشید	to breathe
معلومات دادن / ده / داد	to brief

آوردن / آور / آورد	to bring
پس آوردن / آور / آورد	to bring back / to return
آباد کردن [= اعمار کردن] / کن / کرد	to build
سوختن / سوز / سوخت	to burn (intransitive)
سوزاندن / سوزان / سوختاند (سوختاندن)	to burn (transitive)
خریدن / خر / خرید	to buy
آرام شدن / شو / شد [= آرام بودن / باش / بود]	to calm down
حمل کردن / کن / کرد (گشتاندن)	to carry / to bear
تجلیل کردن / کن / کرد	to celebrate
فریب دادن / ده / داد (بازی دادن = ده جان زدن)	to cheat
انتخاب کردن / کن / کرد (خوش کردن)	to choose / to select
پاک کردن / کن / کرد	to clean
آمدن / آ / آمد	to come
شکایت کردن / کن / کرد	to complain
تمام کردن / کن / کرد [= به پایان رساندن / رسان / رساند] (خلاص کردن)	to complete / to finish
تبریک گفتن / گو / گفت (تبریکی دادن / ده / داد)	to congratulate
عید مبارکی کردن	to congratulate someone on the occasion of Eid
پختن / پز / پخت (پخته کردن / کن / کرد)	to cook
حساب کردن / کن / کرد	to count
پوشاندن / پوشان / پوشاند	to cover / to help (someone) get dressed
خوب کردن (جور کردن) / کن / کرد	to cure / to heal
بریدن / بر / برید [= قطع کردن / کن / کرد]	to cut
خساره رساندن / رسان / رساند [= خساره وارد کردن / کن / کرد]	to damage
رقصیدن / رقص / رقصید (رقص کردن)	to dance
کم شدن / شو / شد	to decrease
رساندن / رسان / رساند [= تحویل دادن / ده / داد]	to deliver
خراب کردن [= ویران کردن] / کن / کرد [= از بین بردن / بر / برد]	to destroy
توزیع کردن [= تقسیم کردن] / کن / کرد	to distribute
کردن / کن / کرد	to do
تعلیم کردن / کن / کرد	to do training / to undergo training

هدا کردن/کن/کرد [= اعانه دادن/ده/داد] (دادن)	to donate / to give as a gift
رسم کردن/کن/کرد (رسم کشیدن/کش/کشید)	to draw
نوشیدن/نوش/نوشید	to drink
بدست آوردن/آور/آورد [= کمایی کردن/کن/کرد]	to earn / to gain
خوردن [= غذا خوردن] (نان خوردن)/خور/خورد	to eat
شامل شدن/شو/شد	to enlist / to enroll / to join
معاینه کردن/کن/کرد	to examine
وجود داشتن/دار/داشت [= موجود بودن/باش/بود]	to exist / to be present / to be available
تسلیت دادن/ده/داد [= تسلیت گفتن/گو/گفت]	to express condolences
عاشق شدن/شو/شد	to fall in love
دهقانی کردن/کن/کرد	to farm / to do farming
حس کردن [= احساس کردن] /کن/کرد	to feel
احساس کردن [= حس کردن] /کن/کرد	to feel / to sense
پیدا کردن/کن/کرد [= یافتن/یاب/یافت]	to find
جای شدن/شو/شد [= برابر آمدن/آ/آمد]	to fit
پرواز کردن/کن/کرد [= پریدن/پر/پرید]	to fly
پرواز دادن/ده/داد	to fly / to pilot
کاغذ پرن بازی کردن/کن/کرد	to fly a kite
پترول یا دیزل گرفتن/گیر/گرفت [= پترول یا دیزل انداختن/انداز/انداخت] (تیل انداختن/انداز/انداخت)	to fuel / to take fuel / to put fuel into the gas tank
گرفتن/گیر/گرفت	to get / to take (hold)
پایین شدن [= پیاده شدن] /شو/شد (پایان شدن)	to get out of / to get off (transportation)
پنچر شدن/شو/شد	to get punctured / to have a flat (tire)
برخاستن/برخیز/برخاست (خیستن/خیز/خیست)	to get up / to rise
خوب شدن (جور شدن) /شو/شد	to get well / to recover
دادن/ده/داد	to give
پیچکاری کردن/کن/کرد	to give an injection
رفتن/رو/رفت	to go
با ..... رفتن	to go by means of.....
به ..... رفتن	to go to.....

کشت کردن/ کن/ کرد [= کاشتن/ کار/ کاشت]	to grow / to cultivate
رهنمایی کردن/ کن/ کرد	to guide
اولچک کردن/ کن/ کرد	to handcuff
حاصل گرفتن/ گیر/ گرفت	to harvest
داشتن/ دار/ داشت	to have
سر درد بودن/ باش/ بود	to have a headache
میله کردن/ کن/ کرد	to have a picnic
یاد داشتن/ دار/ داشت	to have a skill / to know how to...
شنیدن/ شنو/ شنید	to hear
گرم کردن/ کن/ کرد	to heat / to warm up
کمک کردن / کن / کرد ..... را کمک کردن به ..... کمک کردن	to help to help....
امید وار بودن/ باش/ بود [= امید داشتن/ دار/ داشت]	to hope / to be hopeful
درد کردن/ کن/ کرد [= درد داشتن/ دار/ داشت]	to hurt / to ache
درد داشتن/ دار/ داشت [= درد کردن/ کن/ کرد]	to hurt / to have pain
قصد داشتن	to intend
مصاحبه کردن/ کن/ کرد	to interview
دعوت کردن [= مهمان کردن] کن/ کرد	to invite
آبیاری کردن/ کن/ کرد	to irrigate
نگهداشتن [= نگاهداشتن] / دار/ داشت	to keep / to protect / to prevent
شناختن/ شناس/ شناخت	to know (to be acquainted with / to recognize)
دانستن/ دان/ دانست	to know (to be aware of / to have knowledge about)
آموختن/ آموز/ آموخت [= یاد گرفتن/ گیر/ گرفت]	to learn
دراز کشیدن/ کش/ کشید	to lie down
خوش داشتن / دار/ داشت ..... را خوش داشتن	to like to like....
خوش آمدن/ آ / آمد	to like/ to enjoy / to find pleasant
لین شدن/ شو/ شد [= صف بستن/ بند/ بست]	to line up

گوش کردن/کن/کرد [= گوش دادن/ده/داد] به..... گوش کردن ..... را گوش کردن به..... گوش دادن	to listen to listen to....
زندگی کردن/کن/کرد در..... زندگی کردن با..... زندگی کردن	to live to live in..... to live with....
معلوم شدن/شو/شد [= به نظر رسیدن/رس/رسید]	to look / to seem
دوست داشتن/دار/داشت	to love / to like
ساختن/ساز/ساخت	to make / to construct
تلفون کردن/کن/کرد به کسی تلفون کردن	to make a phone call to call someone
ریزرف کردن/کن/کرد	to make a reservation / to reserve
و عده ^۶ ملاقات گذاشتن/گذار/گذاشت [= قرار ملاقات گذاشتن/گذار/گذاشت] (از کسی وخت گرفتن/گیر/گرفت)	to make an appointment
فعال کردن/کن/کرد [= فعال ساختن/ساز/ساخت]	to make operational / to activate
ملاقات کردن/کن/کرد (دیدن/بین/دید) با..... ملاقات کردن	to meet to meet with....
حفظ کردن/کن/کرد (از بر کردن/کن/کرد)	to memorize
پشت کسی دق شدن/شو/شد	to miss (someone)
حرکت کردن/کن/کرد	to move
حرکت دادن/ده/داد	to move (something)
کوچ کردن [= مهاجرت کردن] کن/کرد	to move / to migrate
ضرورت داشتن [= احتیاج داشتن] (کار داشتن)/ دار/داشت	to need
متوجه شدن/شو/شد	to notice
باز کردن/کن/کرد	to open
فرمایش دادن/ده/داد	to order (food, etc.)
امر کردن/کن/کرد [= دستور دادن/ده/داد]	to order (to command)
رنگ کردن/کن/کرد	to paint

گذشتن / گذر / گذشت (تیرشدن / شو / شد) از ..... گذشتن (تیرشدن) ازپهلوی ..... گذشتن (تیرشدن)	to pass / to cross to pass..... to pass by.....
گذشتاندن / گذران / گذشتاند (تیرکدن)	to pass / to get through / to complete
گزمه کردن / کن / کرد	to patrol
پرداختن / پرداز / پرداخت] = تأدیه کردن / کن / کرد [(دادن)	to pay
اجرا کردن / کن / کرد	to perform / to carry out
برداشتن / بردار / برداشت (ورداشتن)	to pick up / to remove
بازی کردن / کن / کرد	to play
نصب کردن / کن / کرد (بند کدن)	to post / to install
نماز خواندن / خوان / خواند	to pray
تولید کردن / کن / کرد (ساختن)	to produce / to manufacture
دود کردن / کن / کرد	to produce smoke
گذاشتن / گذار / گذاشت] = ماندن / مان / ماند [	to put / to place
پانسمان کردن / کن / کرد	to put a dressing on a wound
بلند کردن (بالا کردن) / کن / کرد] = بالا بردن / بر / برد [	to raise / to lift
بازسازی کردن / کن / کرد (نوسازی کدن) (ازنوساختن)	to rebuild / reconstruct
دریافت کردن / کن / کرد] = گرفتن / گیر / گرفت [	to receive
نامنویسی کردن] = ثبت نام کردن [/ کن / کرد	to register
ماندن / مان / ماند	to remain / to stay / to put / to let
به یاد داشتن دار / داشت] = به یاد آوردن / آور / آورد [(به یاد آمدن / آ / آمد)	to remember / to recall
تغییر ساختمان دادن / ده / داد] = اصلاح کردن / کن / کرد [	to remodel
کرایه کردن (کراه کردن) / کن / کرد	to rent
کرایه دادن] = به کرایه دادن [(کراه دادن) / ده / داد	to rent out
ترمیم کردن / کن / کرد	to repair

برگشتن / برگرد / برگشت (پس آمدن / آ / آمد) از..... برگشتن به ..... برگشتن	to return to return from.... to return to....
عودت کردن / کن / کرد [= بازگشتن / گرد / گشت]	to return / to come back
خلاص شدن / شو / شد	to run out
گفتن / گو / گفت	to say / to tell
تلاشی کردن / کن / کرد	to search
دیدن / بین / دید	to see
فروختن / فروش / فروخت	to sell
فرستادن / فرست / فرستاد (روان کردن / کن / کرد)	to send
سرویس کردن / کن / کرد	to serve (food)
خدمت کردن / کن / کرد	to serve (military)
خرید کردن / کن / کرد از..... خرید کردن	to shop to shop at.....
نشان دادن / ده / داد ..... را نشان دادن به ..... نشان دادن	to show to show..... to show to.....
تماشا کردن جاهای دیدنی [= جاهای دیدنی را تماشا کردن] / کن / کرد	to sightsee
امضا کردن (دستخط کردن) / کن / کرد	to sign
آواز خواندن [= خواندن] / خوان / خواند (بیت خواندن)	to sing
نشستن / نشین / نشست (شیشتن / شین / شیشت)	to sit / to sit down
خوابیدن / خواب / خوابید (خوگدن)	to sleep
آهسته شدن / شو / شد	to slow down
سگرت کشیدن / کش / کشید	to smoke
تخم پاشی کردن / کن / کرد	to sow
صحبت کردن / کن / کرد [= گپ زدن / زن / زد]	to speak / to talk
سرعت گرفتن / گیر / گرفت	to speed up
خرج کردن [= مصرف کردن] / کن / کرد (خرچ کدن)	to spend (money)
ایستاد شدن / شو / شد	to stall / to stop

ایستاد شدن/ شو/ شد	to stand / to stand up
شروع کردن [= آغاز کردن] کن/ کرد	to start / to begin
اقامت کردن/ کرد/ کن [= اقامت داشتن/ دار/ داشت]	to stay / to reside
دوختن/ دوز/ دوخت [= خیاطی کردن/ کن/ کرد]	to stitch / to sew
ایستاد کردن/ کن/ کرد	to stop
قدم زدن/ زن/ زد [= گردش کردن/ کن کرد]	to stroll / walk around
درس خواندن/ خوان/ خواند	to study
خواندن/ خوان/ خواند	to study / to read
گرفتن/ گیر/ گرفت	to take (to consume)
بردن/ بر/ برد	to take (to escort)
عکس گرفتن/ گیر/ گرفت عکس ..... را گرفتن از ..... عکس گرفتن	to take a picture to take a picture of.....
صحبت کردن/ کن/ کرد [= گپ زدن/ زن/ زد] درباره (درمورد) ..... صحبت کردن [= گپ زدن] با ..... گپ زدن [= صحبت کردن]	to talk / to speak to talk about.... to talk to.... to talk with....
درس دادن/ ده/ داد (یاد دادن/ ده/ داد)	to teach
تشکر کردن/ کن/ کرد از ..... تشکر کردن به خاطر ..... تشکر کردن	to thank to thank.... to thank for....
فکر کردن/ کن/ کرد	to think
تعلیم دادن/ ده/ داد	to train
سفر کردن [= مسافرت کردن] کن/ کرد	to travel
نداوی کردن/ کن/ کرد [= معالجه کردن/ کن/ کرد]	to treat (medically) / to cure
کوشیدن/ کوش/ کوشید [= کوشش کردن/ کن/ کرد]	to try / to endeavor
دور خوردن/ خور/ خورد	to turn
فهمیدن/ فهم/ فهمید	to understand
استعمال کردن/ کن/ کرد	to use / to apply

استفاده کردن / کن / کرد	to use / to utilize
فلم گیری ویدیویی کردن / کن / کرد [= فلم ویدیویی گرفتن / گیر / گرفت]	to videotape
بازدید کردن [= دیدن کردن] / کن / کرد	to visit (socially)
صبر کردن / کن / کرد [= انتظار کشیدن / کش / کشید] [= منتظر بودن / باش / بود]	to wait
پیاده رفتن [= با پای رفتن] [= راه رفتن] / رو / رفت	to walk
خواستن / خواه / خواست	to want
تماشا کردن / کن / کرد (سیل کدن)	to watch / to see
تلویزیون دیدن / بین / دید	to watch TV
پوشیدن / پوش / پوشید	to wear / to put on
بافتن / باف / بافت	to weave
کار کردن / کن / کرد	to work
تشویش کردن / کن / کرد [= تشویش داشتن / دار / داشت] [= نگران بودن / باش / بود] [= پریشان بودن / بود / باش]	to worry
بد تر شدن / شو / شد	to worsen / to get worse
نوشتن / نویس / نوشت (نوشته کردن / کن / کرد)	to write
امروز	today
باهم [= باهم یکجا] (یکجایی)	together
فردا (صبا)	tomorrow
امشب (امشو)	tonight
ببجد [= بی اندازه]	too (excessively)
هم [= نیز] [= همچنان]	too / also
افزار [= آله] [= وسیله]	tool
دندان دردی [= درد دندان]	toothache
موترکش کننده	tow truck
تراکتور	tractor
عنعنوی	traditional
میدان ترافالگر	Trafalgar Square
تعلیم [= تعلیم و تربیه]	training
میدان تعلیم	training field

حمل و نقل [= ترانسپورت]	transportation / transport
درخت	tree
سفر [= مسافرت]	trip / journey
تول بکس	trunk
سه شنبه	Tuesday
تونل	tunnel
لنگی	turban
ترکیه	Turkey
موتردو دروازه یی	two-door car
ایالات متحدهء امریکا [= امریکا]	U.S.A.
ماما	uncle (maternal)
کاکا	uncle (paternal)
نا راحت [= نا آرام] (نارام)	uncomfortable
زیر [= تحت]	under / beneath
متأسفانه [= بدبختانه]	unfortunately
بدون میبل و فرنیچر [= بی میبل و فرنیچر]	unfurnished
یونیفورم	uniform
قطعه [= جزو تام]	unit
پوهنتون	university
تا	until / to
طبقهء بالا [= منزل بالا]	upstairs
استفاده	use / usage / taking advantage of
استعمال	use / usage / utilization
معمولاً	usually
دره	valley / glen
مختلف	various / different
سبزی (ترکاری)	vegetable
بسیار	very / many / much
کمرهء ویدیویی	video camera
فلم برداری وید یویی	video recording
قریه [= ده]	village
قریه دار [= ملک]	village chief / village leader
میدان قریه	village square
ویتامین	vitamin

والیبال	volleyball
پیشخدمت	waiter
ولی	Wali (male name)
دیوار (دیوال)	wall
جنگ	war
گرم	warm
واشنگتن	Washington
آب (آو)	water
وزیر اکبر خان مینه	Wazir Akbar Khan Mena (a district)
ما	we
ضعیف	weak
سلاح	weapon
هوا [= آب و هوا]	weather / air
عروسی	wedding
چهارشنبه	Wednesday
هفته	week
آخر هفته	weekend
خوش آمدید! (خوش آمدین!)	Welcome!
غرب	west
تر	wet
چی فکر خوبی!	What a good idea!
ساعت چند؟ (چند بجہ؟)	What time?
چه؟ (چی؟)	What?
چی شدہ؟	What's wrong?
گندم	wheat
وقتیکہ (وختیکہ)	when/at the time when
چه وقت؟ [= کی؟] (چی وخت؟)	When?
جاییکہ	where / at the place where
کجا؟	Where?
کدام؟	Which?
در حالیکہ	while
سفید	white
قصر سفید	White House
چلو	white rice

کی؟	Who?
چرا؟	Why?
وسیع [= عریض] (بردار)	wide
خانم [= زن]	wife
کلکین [= پنجره]	window
زمستان	winter
دستگاه بیسیم [= بیسیم]	wireless set / radio
با (ده)	with / by (means of)
با [= همراه] (همرا) (کتی)	with / together with
به چشم.	With pleasure.
در ظرف [= در مدت]	within (a period of time)
بدون	without
زن	woman
چادر	women's head covering
چوب	wood
کار	work
نگران [= پریشان] [= مشوش]	worried / anxious
تشویش [= پریشانی] [= نگرانی]	worry / anxiety
گشتی گیری [= گشتی] (پهلوانی)	wrestling
اکسری (عکس)	X-ray
حویلی (حولی)	yard
سال	year
زرد	yellow
بلی	yes
دیروز	yesterday
هنوز	yet / still
شما	you (formal or plural)
تو	you (informal)
راس میگی.	You are right.
جوان	young
جوان	youth / young man (woman)
باغ وحش	zoo / zoological garden

LESSON 37

Transportation

© Mustafa Rasuli

- *Vocabulary: Means of transportation, both public and private, some government organizations (police, fire department, Ministry of Interior, Ministry of Public Health)*
- *Grammar: Passive voice with 'by...'; the verb امیدوار بودن 'to hope'*
- *Functions: Congratulate someone on a new job. Ask and tell about transportation.*
- *Skills: Develop familiarity with Afghanistan's transportation system.*
- *Situation: Kabul citizens are discussing the revival of a transportation network in Afghanistan.*

Grammar Notes

The preposition 'by' in the passive voice

In English passive voice constructions, the subject is what the sentence is about, but the agent is the performer of the action. The agent is always placed inside the prepositional phrase that begins with 'by.' For example:

'The police cars have been donated to Afghanistan **by** Germany.'

↑
(agent)

Dari has three equivalents of 'by':

- از طرف /az ta-ra-fe/
- توسط /ta-wa-su-te/
- به وسیله /ba wa-see-la-ye/

Thus, the English example could be expressed in Dari as follows:

موتره‌های پولیس از طرف آلمان به افغانستان اهدا کرده شده اند.

Let's look at some more examples:

این لاری‌ها به وسیله پولیس‌ها تلاشی کرده شده اند.

'These heavy duty trucks have been searched by the policemen.'

قاغوش‌ها توسط سربازان پاک کرده میشوند.

'The sleeping rooms are cleaned by the soldiers.'

امبولانس‌های نو از طرف وزارت صحت عامه به تمام شفاخانه‌ها توزیع خواهند شد.

'The new ambulances will be distributed to all hospitals by the Ministry of Public Health.'

این سرویس‌ها از طرف هند و جمهوری چک اهدا شده اند.

'These buses have been donated by India and the Czech Republic.'

Note: As you already know, there is another preposition in Dari that means 'with / by (means of)' and that is با. For example, 'Qasem goes to work by bus.' Or, 'They went to the market by buggy.' Here, 'by' is not used as part of a passive voice construction.

The verb 'to hope'

'to hope' is often followed by another (main) verb at the end of the sentence. In Dari, this second verb is in the present subjunctive mood, but in English it is in the future tense. Also, 'to hope' is usually followed by 'که' 'that' in Dari, while in English it is not. Look at the following examples and compare:

امیدوار استم که شما را دوباره ببینم.

'I hope (that) I will see you again.'

present subjunctive mood

future tense

احمد امیدوار است که به زودی یک موتر بخرد.

'Ahmad hopes (that) he will buy a car soon.'

Here is an example from this lesson:

مسعود امیدوار است که روزی پسرش پیلوت شرکت هوایی شود.

'Masood hopes his son will some day become an airline pilot.'

Note: In Dari, it is common to use the abbreviated form of this verb. For example, instead of امیدوار استم, we simply say امیدوارم.

Lesson Vocabulary

 Listen and become familiar with these words:

حمل و نقل [= ترانسپورت]	transportation / transport
سیستم [= نظام]	system
وسيله ¹ نقلیه [= وسیله حمل و نقل]	means of transportation
طیاره [= هواپیما]	airplane / aircraft
موتراطفائیه	fire truck / fire engine
موترا لاری [= لاری]	heavy duty truck
سرویس شهری [= بس شهری]	city bus
مینی بس	minibus
گادی	buggy (horse-drawn carriage)
کشور [= مملکت]	country
جمهوریت چک	Czech Republic
وزارت داخله	Ministry of Interior
وزارت صحت عامه	Ministry of Public Health
اداره اطفائیه [= اطفائیه]	fire department
شرکت هوایی [= هوا پیمایی]	airline company / airline
پیلوت [= هوا باز]	pilot
اعانه	donation / contribution
حالت [= حال] [= وضع] [= وضعیت]	status / condition / situation
عادی [= معمولی] [= نورمال]	normal / common / ordinary
فعال	active / operational / functioning
روزی [= یک روز]	someday
دوباره	again
حتی	even
از طرف [= توسط] [= به وسیله]	by (used with the passive voice)
چی فکر خوبی!	What a good idea!
امیدوار بودن/ باش/ بود [= امید داشتن/ دار/ داشت]	to hope / to be hopeful
اهدا کردن/ کن/ کرد [= اعانه دادن/ ده/ داد] (دادن)	to donate / to give as a gift
توزیع کردن [= تقسیم کردن] / کن/ کرد	to distribute
فعال کردن/ کن/ کرد [= فعال ساختن/ ساز/ ساخت]	to make operational / to activate

¹ The word 'وسيله' means 'means' can be made plural by the addition of ها /haa/, but the more commonly used plural form is وسایل .

Homework

- A. 🎧 You will hear five expressions. Four fit together logically but one does not. Which one does not fit? Write it down in Dari.

What do the others have in common?

- B. 🎧 Listen and fill in the blanks with the missing words. Then translate each item into English.

موترهای پولیس از طرف آلمان به _____ داده شده اند.

_____ از اینجا دور نیست.

شرکت هوایی آریانا به یک تعداد _____ جوان ضرورت دارد.

سیستم _____ دوباره عادی شده است.

- C. Write the following in Dari:

Did you buy a new car? What a good idea! (singular, informal)

I want to donate some of my books to the library.

Please distribute these notebooks to the students. (formal)

I hope the weather will be nice tomorrow.

Narrative (Structures)

As you work through the narrative model on the next page, you will discover examples of these structures:

Structure	 Dari word(s)	English meaning
verb in the passive voice		
compound verb 'to use'		
verbs in the present perfect tense		
verbs in the subjunctive mood		
clause containing the preposition 'by'		
clause containing the conjunction 'while'		
clause containing the reporting verb 'to tell'		

Narrative (Model)

سیستم حمل و نقل افغانستان اکنون به حالت عادی برمیگردد. سرویس های شهری دوباره فعال شده اند. این سرویسها از طرف هند و جمهوری ت چک اهدا شده اند، در حالیکه موتر های پولیس را آلمان به این کشور اهدا کرده است. مردم همچنان از تکی، موتر سیکل، و حتی کراچی به حیث وسایل نقلیه استفاده میکنند. مسعود به حیث راننده سرویس شهری به کار شروع کرده است. اوبه دوستش ابراهیم گفت که میخواهد پسرش را به هند بفرستد. مسعود امیدوار است که روزی پسرش پیلوت شرکت هوایی شود.

1. 🎧 Listen repeatedly until you understand what is being said.
2. Read along with the recorded voice. Practice Dari pronunciation.
3. Complete the grid with examples. Note the English meanings.
4. If called on, point out the different structures on the SmartBoard.

© Shahab Azim

Narrative (Variations)

© UNEP

سیستم حمل و نقل افغانستان اکنون به حالت عادی برمیگردد. سرویس های شهری دوباره فعال شده اند. این سرویسها از طرف هند و جمهورییت چک اهدا شده اند، درحالیکه موتر های پولیس را آلمان به این کشور اهدا کرده است. مردم همچنان از تکسی، موترسیکل، و حتی کراچی به حیث وسایل نقلیه استفاده میکنند. مسعود به حیث رانندهٔ سرویس شهری به کار شروع کرده است. او به دوستش ابراهیم گفت که میخواهد پسرش را به هند بفرستد. مسعود امیدوار است که روزی پسرش پیلوت شرکت هوایی شود.

انجنیر ساختمانی	لاری	امریکا	کریم	موتر های اطفائیه
شتر	برادر	همسایه	استاد پوهنتون	فرانسه
علی	مینی بسها	روسیه	افسر پولیس	همکار
ایران	گادی	جاپان	خواهر	تکسی
بایسکل	اسپ	دختر	عضو ادارهٔ اطفائیه	امبولانسها
انگلستان	معلم مکتب	هم اتاق	مینی بس	شریف

1. Create new narratives by choosing different words from the box to replace the shaded parts of the text.
2. Use the remaining class time to tell about the current state of transportation in America's big cities.

Exchange (Structures)

1. Listen and pay attention to conversational forms that differ from formal Dari. Highlight them in the transcripts on the next pages.
2. Practice the exchange for fluency and good pronunciation, along with the native speakers.
3. Answer the following questions. Write key words in Dari.

- سرویسهای شهری نوه کی داده؟
- آلمان به افغانستان چی داده؟
- امبولانسها ره کی توزیع میکنه؟
- مسعود حالی چی کار میکنه؟
- چی وخت کارنو خوده شروع کد؟
- چرا لاری خوده فروخت؟
- بچه خوده کجا روان میکنه؟
- چرا؟

4. Practice asking about and telling each other the information. Also practice your own questions.

Exchange (Models)

Two Kabul residents talk about the arrival of new buses.

- حسین: خالد جان، می بینی که سرویس های شهری نو چقه مقبول اس؟
 خالد: بلی، ای سرویسها از طرف هندوستان و جمهوری چک به افغانستان اهدا شده.
 حسین: موترهای پولیس و اطفائیه ره کی داده؟
 خالد: فکر میکنم که اونا از طرف آلمان داده شده.
 حسین: امبولانس های نو چطور؟
 خالد: نمیدانم. ولی شنیدم که وزارت صحت عامه اونا ره به تمام شفاخانه ها توزیع میکنه.
 حسین: زندگی ده کشور ما دوباره به حالت عادی بر میگردد.
 خالد: راس میگی حسین جان.

© NOVA

© Crown Copyright/MOD

© NOVA

© Shahab Azim

Exchange (Models)

Ibrahim congratulates his friend Masood on his new job as a bus driver.

© Rosemary Stasek

ابراهیم: مسعود جان کارنوت مبارک! شنیدم که در یورسرویس شدی؟
 مسعود: بلی، تشکر. کارنوخوده دو هفته پیش شروع کدم.
 ابراهیم: لاریته چی کدی؟
 مسعود: فروختمش. پیسه کار داشتم.
 ابراهیم: میخایی که تجارته شروع کنی؟
 مسعود: نی. بچیمه به هندوستان روان میکنم که پیلوت شوه. شرکت هوایی آریانا ده
 آینده به پیلوت ها ضرورت خاد داشت.
 ابراهیم: چی فکر خوبی!

© John Pike

Exchange (Variations)

© Mustafa Rasuli

Gisting

© Rosemary Stasek

1. 🎧 Listen twice and take notes.
2. Report details from your notes, in Dari.
3. Give a 2-sentence summary of the conversation, in English.
4. Practice a similar dialog with a partner, making up variations.

Extended Practice

These are suggestions for personalized and integrated activities. Work briskly through the warm-up steps. Be prepared when you are called on. Your instructor will manage the time so that no more than 10 minutes are spent on the warm-up.

Warm-up (only one student per task)

1. Quickly name five vehicles in order, from smallest to largest, saying which is larger and which is largest. A classmate will repeat the information in reverse order, saying which is smaller and which is smallest.
2. Name five countries that have donated to Afghanistan's new fleet of vehicles / aircraft. Make up information about what they have donated.
3. Ask your teacher if he or she has traveled with Ariana Airlines. If so, find out if it was a good experience.
4. Tell which color(s) the following vehicles **in the U.S.** typically are:
fire engine / taxi / school bus / police car / ambulance
5. Dictate to your classmates five verb forms from this lesson. They will have to write and say what each means.

Talking about a driver's job

Think about a person who earns a living as a driver or chauffeur. Talk about the vehicle, the passengers and typical destinations. Also mention the work schedule. Prepare notes.

Now talk about the driver.

Role-plays

One of the following situations is outlined in Dari. Which one?

میخواهید مسلک تازه ای را به حیث پیلوت، رانندهٔ امبولانس و غیره اختیار کنید. دوست افغان شما در مورد یک شرکت هوایی یا یک ادارهٔ دولتی که به اشخاص ماهر و مسلکی مثل شما نیازمند است، معلومات دارد. شاید بخواهید یا نخواهید که برای شخص دیگری کار کنید.

(1) You are talking to the new shuttle bus driver. The Afghan driver will drive one of the new shuttle buses between Kabul Airport and the U.S. army base where you are stationed. You congratulate the driver on the new job and discuss the vehicle and route.

(2) You are talking with an Afghan entrepreneur who started a transportation company. Find out:

- **Number and type of vehicles/aircraft in the fleet**
- **Number of drivers/pilots in the company**
- **Where the transportation came from**

(3) You are considering a new career (as a pilot, ambulance driver, etc.) Your Afghan friend knows about an airline or government agency that needs skilled professionals like you. You may or may not want to work for someone else.

Now act out these role-plays with a partner.

Authentic Material

Recognize words in short texts. Practice reading, listening and also short speaking or writing tasks. Hone your dictionary skills.

شرکت ایرایندیایر نظر دارد هواپیماهای اریاس ای 300 خود را بتدریج از رده خارج کند

مقامات هند اعلام کرده اند که سه فروند طیاره مسافری را به شرکت هواپیمایی ملی افغانستان آریانا ، واگذار می کنند تا به بهبود وضعیت خدمات مسافری آن شرکت کمک شود .

© Serajuddin Wahaj

1. Look at the photograph. What can you expect to read about in the text? Circle the corresponding word in the title. Also identify the two countries mentioned. Say the names in Dari.
2. Now check the caption under the photo. What does the “300” indicate? Sound out the preceding word to find out.
3. 🎧 Listen to a recording. You will hear the number of donated aircraft as well as the beneficiary. First tell what you understood in Dari. Then find and highlight this information in the written text.
4. 🎧 Listen to additional information about what the aircraft will be used for. Identify the three routes in Dari.
5. The title is a statement in the active voice. Rewrite it in the passive voice.

روزی که با موتر خدا حافظی می کنند!

No Cars Allowed

مردم شهر باگوئا (کلومبیا) موترهای خود را در گراج قفل کرده، همه (درست خواندید: همه مردم شهر) به استثنای تکسی ها و س های شهری) به وسیله بایسکل یا تکسی، خود را به دفاتر و محل کار خود رسانیدند. (در عکس طرف چپ می بینید که سفیر هلند ← مقیم <باگوئا> همراه با حاکم شهر بوگوئا، ذریعه بایسکل، به سوی وظایف می روند)

این سومین سال است که مردم این شهر (امریکای جنوبی) روزی را به نام <روز بدون موتر day without cars> تعیین کرده، تصمیم خود را در مورد عدم استفاده از موترهای شخصی و رسمی، در آن شهر هفت میلیونی، عملی می سازند.

© Serajuddin Wahaj

1. Gather clues from the photo and English phrases to get an idea what this article is about. How does the title address the issue? Translate the title into English.
2. Quickly scan the article to find any mention of alternative means of transportation. Which ones can you find? Tell them in Dari.
3. The arrow points out where information about the featured bicyclists can be found. They are important people. Where are they from? Sound out the country names in Dari.
4. Make a sentence in Dari that explains / illustrates the following:

روز بدون موتر

© Rosemary Stasek

© Hodayoun Seddiq

LESSON 38

Afghan Manufacturing

- *Vocabulary: Related to weaving, embroidery, manufacturing of footwear and hats; workers and craftspeople*
- *Grammar: Adverbs of manner; review of nouns with /ee/*
- *Functions: Shop for Afghan handicrafts.*
- *Skills: Discuss aspects of production. Develop a cultural awareness of some traditional production methods.*
- *Situations: A foreigner asks about hand-woven rugs; a small-time manufacturer is selling machine made footwear.*

Grammar Notes

More on description of manner

Along with adverbs, prepositional phrases can also act as adverbs of manner in Dari. In Lesson 17, we presented the Dari equivalents for a number of English adverbs. These prepositional phrases were formed by combining prepositions with nouns. The prepositions are mainly به 'to' or با 'with' combined with simple nouns or nouns derived from adjectives.

Let's examine more closely how manner is described using prepositional phrases in Dari:

1. Using the preposition به 'to' (or با 'with' in some cases) with a noun derived from an adjective (by addition of the syllable /ee/.) Examples:

<u>Adjective</u>	<u>Noun derived from adjective</u>	→	<u>Description of manner</u>
خوب 'good'	خوبی 'goodness'		به خوبی 'well'
آهسته 'slow'	آهستگی 'slowness'		به آهستگی 'slowly'
گرم 'warm'	گرمی 'warmth'		به گرمی 'warmly'
خوشحال 'happy'	خوشحالی 'happiness'		با خوشحالی 'happily'

2. Using the preposition با 'with' (or به 'to' in some cases) with a simple noun.
Examples:

<u>Simple noun</u>	→	<u>Description of manner</u>
مهارت 'skill'		با مهارت 'skillfully'
خشم 'anger'		با خشم 'angrily'
هیجان 'excitement'		با هیجان 'excitedly'
سرعت 'speed/fastness'		به سرعت 'quickly/fast'

Look at an example from this lesson. Can you tell which of the two formulas, 1 or 2, was used?

قالینباف ها در میمنه و هرات قالین های نفیس و رنگین را بسیار با مهارت تولید میکنند.

‘Carpet weavers in Maimana and Herat produce delicate and colorful carpets very skillfully.’

Nouns made from other nouns by addition of the syllable /ee/

As discussed in Lesson 23, some Dari nouns are derived from others by receiving the suffix /ee/, represented by the letter ی [yaa] in writing:

Original nouns

قالینباف ‘carpet weaver’

شالباف ‘shawl weaver’

بوتدوز ‘shoemaker’

کلاهدوز ‘cap maker / hat maker’

گلدوز ‘embroiderer’

خیاط ‘tailor’

New nouns made with /ee/

قالینبافی ‘carpet weaving’

شالبافی ‘shawl weaving’

بوتدوزی ‘shoemaking’

کلاهدوزی ‘cap making / hatmaking’

گلدوزی ‘embroidery’

خیاطی ‘tailoring / sewing’

In these examples, the new nouns are different crafts, trades, or businesses.

Look at an example from this lesson:

قالینبافی، پتوبافی، و بوتدوزی بعضی از صنایع دستی عنعنوی استند.

‘Carpet weaving, *patoo* weaving and shoemaking are some of the traditional handicrafts.’

Transition to conversational Dari

In Lesson 26, you learned that the words اینجا ‘here’ and آنجا ‘there,’ when emphasized in conversational Dari, receive the additional syllables نی /nee/ and نو /noo/ and become اینینجه ‘right here’ and اونونجه ‘right there.’ A similar change occurs with the words این ‘this’ and آن ‘that.’ The conversational forms of these words, ای /ee/ and او /oo/, become اینی /ee-nee/ ‘**this** one’ and اونو /oo-noo/ ‘**that** one.’

In their daily conversations, Dari speakers often add the syllable /esh/ at the end of خوب /khoob/ ‘good,’ changing it to خویش /khoo-besh/. This syllable is represented by the letter ش [sheen] in writing. It does not change the meaning of ‘good’ but puts emphasis on it.

Look at the following examples:

اینی بوتها خوش تان میایه؟

بلی، خویش اس.

‘Do you like **these** shoes?’

‘Yes, they are **good**.’

Lesson Vocabulary

 Listen and become familiar with these words:

صنایع دستی	handicrafts
قالین باف	carpet weaver
شالباف	shawl weaver
بوتدوز	shoemaker
گلدوز	embroiderer
خیاط	tailor / seamstress
پتو	shoulder throw (outerwear)
کلاه	hat / cap
کلاهدوز	cap maker / hatmaker
چپلی	sandal
جوره	pair
سایز [= اندازه]	size
ماشین	machine
درخت	tree
مهارت	skill
بدون	without
با وجود اینکه [= باوجود آنکه]	in spite of / despite the fact
ساخت ...	made in ... / made by ...
عنعنوی	traditional
نفیس	delicate / fine
زود زود	more often
دیردیر بعد	less often / once in a while
به مقبولی (مقبول)	beautifully
به دقت [= با احتیاط]	carefully
با مهارت [= ماهرانه]	skillfully
با دست [= توسط دست] (به دست)	manually / by hand
نخیر	no (in a more polite way)
شمرده شدن / شو / شد [= به شمار رفتن / رو / رفت]	to be considered / to be regarded as
دوختن / دوز / دوخت [= خیاطی کردن / کن / کرد]	to stitch / to sew
بافتن / باف / بافت	to weave
تولید کردن / کن / کرد (ساختن)	to produce / to manufacture

Homework

- A. 🎧 You will hear five expressions. Four fit together logically but one does not. Which one does not fit? Write it down in Dari.

What do the others have in common?

- B. 🎧 Listen and fill in the blanks with the missing words. Then translate each item into English.

این کلاه‌دوز تمام کلاه‌ها یش را _____ تولید میکند.

قالینبافی یکی از مهمترین _____ شمرده میشود.

این شال‌ها در کجا _____ ؟

نجلا برای دخترش یک جورهِ _____ سفید خرید.

- C. Write the following in Dari:

Laila always drinks her tea without sugar.

Please listen to your teacher carefully.
(plural)

Ahmad met with the reporters despite the fact that he was very busy.

I play basketball less often.

Narrative (Structures)

As you work through the narrative model on the next page, you will discover examples of these structures:

Structure	 Dari word(s)	English meaning
nouns made with /ee/		
adjectives made with انه /aa-na/		
adverb of frequency		
prepositional phrases functioning as adverbs of manner		
clause containing 'in spite of the fact'		
adjectives in basic form		

Narrative (Model)

© USAID Matt Herrick

© Rosemary Stasek

قالینبافی، پتوبافی، و بوتدوزی بعضی از صنایع^۱ دستی عنعنوی هستند. قالینباف ها در میمنه و هرات قالین های نفیس و رنگین را با مهارت بسیار تولید میکنند. بوتدوزهای کابل بوتها های مردانه، زنانه و طفلانه را با دست یا توسط ماشین میسازند. علی که یک پتوباف باتجربه است، در زیر یک درخت بزرگ در حویلی اش پتو^۲ های قشنگ و ارزان می بافد. او با وجود اینکه پیراست، مثل یک مرد جوان بدون احساس خستگی کار میکند. در این اواخر، او برای فروختن پتوهایش زود زود به بازار میرود.

1. 🎧 Listen repeatedly until you understand what is being said.
2. Read along with the recorded voice. Practice Dari pronunciation.
3. Complete the grid with examples. Note the English meanings.
4. If called on, point out the different structures on the SmartBoard.

¹ The word صنایع is commonly used as the plural form of صنعت 'industry / art / craft.' However, its correct but less commonly used plural form is صنعت ها .

² پتو 'patoo' is a woolen or cotton cloth worn mostly by Afghan men as an outer garment. It is thrown over the shoulder. Some patoos used in the winter have almost the size and thickness of a blanket.

Narrative (Variations)

قالینبافی، پتوبافی، و بوتدوزی بعضی از صنایع دستی عنعنوی استند. قالینباف ها در میمنه و هرات قالین های نفیس و رنگین را با مهارت بسیار تولید میکنند. بوتدوزهای کابل بوت های مردانه، زنانه و طفلانه را با دست یا توسط ماشین میسازند. علی که یک پتوباف با تجربه است، در زیر یک درخت بزرگ در حویلی اش پتوهای قشنگ و ارزان میبافد. او با وجود اینکه پیراست، مثل یک مرد جوان بدون احساس خستگی کار میکند. در این اواخر، او برای فروختن پتوهایش زود زود به بازار میرود.

خیاط	ابراهیم	خوب	شالبافی	میدوزند	ارزان
تولید میکند	کلاهدوزی	لباس	به سرعت	کابل	و هاب
نفیس	گلدوزی	میسازد	قندهار	معروف	به آهستگی
جالب	بعضاً	شالباف	میدوزد	غزنی	بوتدوز
میبافند	کلاهدوز	رنگین	مزار شریف	معمولاً	شال
بامیان	تولید میکنند	پتو	مهم	هرات	چپلی
دیردیر بعد	قشنگ	قیمت	به دقت	به مقبولی	کلاه
خیاطی	پتوباف	ماهر	صمد	گلدوز	اکثراً

1. Create new narratives by choosing different words from the box to replace the shaded parts of the text.
2. Use the remaining class time to talk about manufacturing in the United States.

Exchange (Structures)

1. 🎧 Listen and pay attention to conversational forms that differ from formal Dari. Highlight them in the transcript on the next page.
2. Practice the exchange for fluency and good pronunciation, along with the native speakers.
3. Answer the following questions. Write key words in Dari.

- قالین ساخت کجاس؟
- با دست بافته شده؟
- قالین ها ره معمولاً کی میبافه؟
- مراد چی رقم بوتها کار داره؟
- چند جوره؟
- بوتهای ای دوکان چرا ارزان اس؟
- بوت ها خوش مراد آمد؟

4. Practice asking about and telling each other the information. Also practice your own questions.

Exchange (Models)

A foreigner is curious about some rugs.

© Major Juan Jose Soto Perez, U.S. Army

- خارجی: ای قالین ساخت کجاس؟
قالینفروش: ساخت هرات اس.
خارجی: با ماشین بافته شده؟
قالینفروش: نخیر. تمام ای قالین ها توسط قالینباف های ماهر ما به دست بافته شده.
خارجی: ای قالین ها ره مرد ها میبافن یا زنها؟
قالینفروش: ده مملکت ما، معمولاً زنها قالینبافی میکنن.

Exchange (Models)

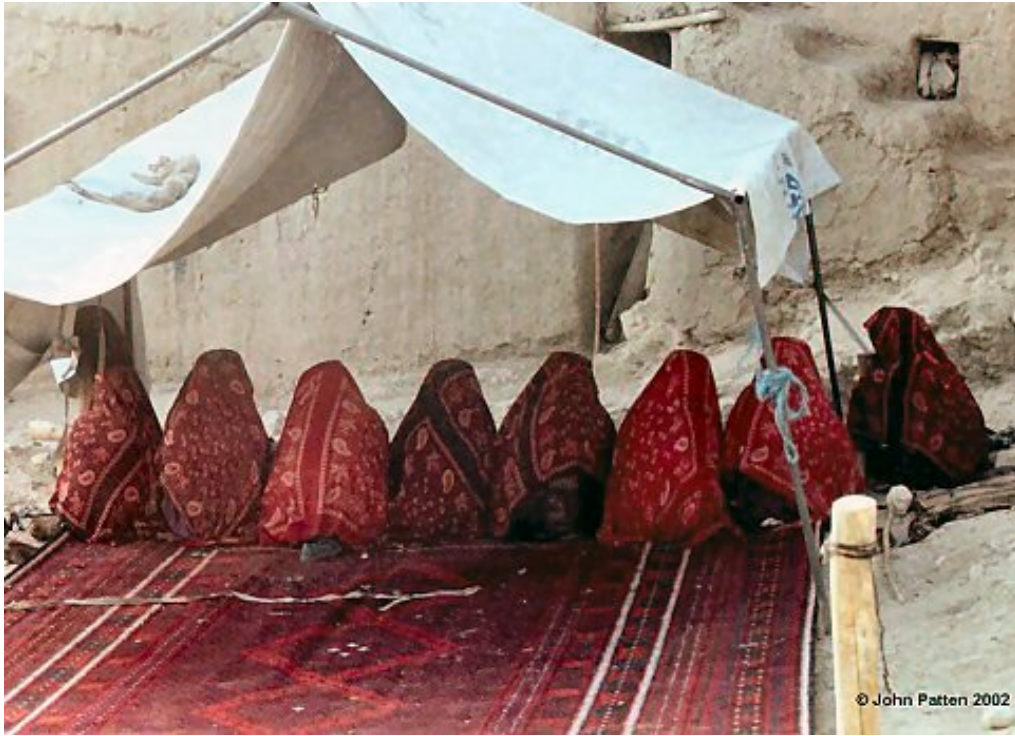
Murad talks to a shoemaker.

- مراد: مه بری یتیم خانه ما به یک تعداد بوتهای بچه گانه و دخترانه ضرورت دارم. میتانم اونا ره از شما بخرم؟
- بوتدوز: بلی، بفرمایین درون دوکان بیاین. چند جوره کاردارین؟
- مراد: بیست جوره.
- بوتدوز: به کدام سایزها؟
- مراد: به سایزها و رنگ های مختلف. ولی بوتهای قیمته نمیخایم.
- بوتدوز: بوتهای ما هم مقبول اس و هم ارزان، به خاطریکه اونا ره توسط ماشین میسازیم. اینی بوتها خوش تان میایه؟
- مراد: بلی، خوبش اس.

© Rosemary Stasek

Exchange (Variations)

© John Patten

Gisting

1. Listen twice and take notes.
2. Report details from your notes, in Dari.
3. Give a 2-sentence summary of the conversation, in English.
4. Practice a similar dialog with a partner, making up variations.

Extended Practice

These are suggestions for personalized and integrated activities. Work briskly through the warm-up steps. Be prepared when you are called on. Your instructor will manage the time so that no more than 10 minutes are spent on the warm-up.

Warm-up (only one student per task)

1. Name five things your great grandparents made by hand:
“They made _____ .”
2. If you know, discuss what made the German printer *Gutenberg* famous, ***in simplest terms.***
3. Ask your teacher if he or she writes letters (مکتوب) by hand. If so, ask whether he/she writes them carefully/neatly.
4. Say when you wear sandals, and when you wear a hat / cap.
5. Dictate to your classmates five verb forms from this lesson. They will have to write and say what each means.

Talking about an American craft fair

Think about the similarities between an Afghan bazaar and an American craft fair, including the goods, sellers, buyers, and those who just look. Prepare notes.

Now talk about what is happening at a typical craft fair.

Role-plays

One of the following situations is outlined in Dari. Which one?

شما قالین افغانی گرانبهای خود را برای ترمیم به دکان قالین فروش میبرید. مطلب خود را بگویید. بپرسید که آیا قالین ها را با دست ترمیم میکنند یا با ماشین. اگر فکر میکنید که قالین شما به دقت ترمیم خواهد شد، ترتیب شستن قالین را بدهید.

(1) You are a guest in an Afghan's home. Your host/hostess is wearing a pair of beautiful sandals.

- Compliment your host/hostess on the sandals he/she is wearing.
- Find out where the sandals were made.
- Ask whether they were made by hand or by machine.

(2) You take your precious Afghan rug to the rug dealer for mending.

- State your request.
- Find out if they mend the rugs by hand or machine.
- Arrange for the service if you feel that your rug will be repaired carefully.

(3) You are in a marketplace in Afghanistan. You see a beautifully embroidered shawl you would like to buy.

- Find out its price.
- Ask if it is a local product made by Afghans.
- Take a closer look for any "Made in Hong Kong" tag.

If it satisfies you, try to get a good deal.

Now act out these role-plays with a partner.

Authentic Material

Recognize words in short texts. Practice reading, listening and also short speaking or writing tasks. Hone your dictionary skills.

بزرگترین عرضه کننده بهترین قالین در ورجینیا

لیلام عمده ای را در انواع قالین و قالینچه افغانی و ایرانی

برای مدت محدودی اعلام می دارد. هموطنان هرچه زودتر بشتابند

© Aseem Koshan

1. This is an advertisement for a statewide sale. Read the ad to find out:

- Merchandise
- Country(s) of origin
- Location of sale

State this information in short Dari sentences.

قالین ۱۲ متره کاشان ایران ۹۵۰ دالر _ ۶ متره کاشان ایران ۶۷۵ دالر

دراز توشک ۳ متره ۱۲۰ دالر

2. The merchandise is offered in various sizes and prices. Check the numbers above to find out which are prices and which are sizes. (Hint: Think about the system of measurement used in Afghanistan). Now write the prices in the corresponding sizes below.

3. 🎧 Listen to further explanation of the sale and find out what qualities and what kind of prices are emphasized. (Hint: Listen for the adjectives.) Say what you understood.
4. 🎧 Listen for recorded information that tells interested parties how to reach a contact person. Who is it, and what is the phone number? Circle the name and write down the phone number.

برای استفاده از این لیلام کم نظیر هرچه زودتر با عبدالله خواجه به شماره های ذیل تماس بگیرید:

USAID's income-generating program provided needy Afghans with the necessary tools, such as yarn and a loom. Weavers like Ali have the skill, but lack materials and start-up cash. USAID helped to provide these materials to 40 families. Another 140 families, particularly women, received embroidering equipment such as wool, and sewing machines. For the 40 *patoo*-weaving families, weaving accounts for 50 percent of their income, while embroidery garners 35 percent of a family's income.

1. Read the English overview to become familiar with the issue.

ادارهٔ انکشاف بین المللی ایالات متحدهٔ امریکا اخیراً به بعضی از فامیل های نیازمند افغانی افزار و مواد مختلف اهدا کرده است. اکثر کسانیکه پیشهٔ شان شالبافی، پتو بافی، قالبینافی و گلدوزی میباشد، مواد و افزار لازم برای تولید در اختیار نداشتند. ادارهٔ انکشاف بین المللی امریکا برای ۴۰ فامیل افغان تار، هون و دستگاه های بافندگی تهیه کرد، در حالیکه ۱۴۰ فامیل دیگر، خصوصاً زنان، مواد و تجهیزات لازم برای گلدوزی و دست دوزی از قبیل ماشین های خیاطی، تکه و تار دریافت کردند. ۵۰ فیصد عاید فامیل های پتوباف از طریق بافندگی و ۳۵ فیصد عاید فامیل های گلدوز از طریق گلدوزی بدست آورده میشود.

© USAID

2. Read the Dari text silently for comprehension.
3. Find and circle the words for 'looms,' 'sewing machines,' and 'needy.' Use each of these words in a sentence of your own.
4. Underline the phrases that contain the passive voice.

LESSON 39

Afghan Military

- *Vocabulary: Related to basic gear, combat issue, military vehicles, common weapons, Army and Air Force*
- *Grammar: Indirect questions in the past tense; omission of the syllable ب /be/ from the present subjunctive mood*
- *Functions: Name and take an inventory of basic and combat issue items.*
- *Skills: Develop familiarity with the Afghan army.*
- *Situation: A soldier talks about serving in the military.*

Grammar Notes

Indirect questions in the past tense

As discussed in Lesson 32, when switching from direct to indirect speech, changes occur in the pronouns in order to match the speaker with the reporter. Additional changes are necessary when speaking in the past tense. In this lesson, we will examine how the verbs 'to ask' and 'to reply / to answer' are used in the past tense. Let's begin with an example of direct speech:

یما از علی پرسید: "تو چه میکنی؟"   'Yama asked Ali: "What are you doing?"

The following examples reflect the more common way of asking questions without using the personal pronoun:

یما از علی پرسید: "چه میکنی؟"   'Yama asked Ali: "What are you doing?"

یما از علی پرسید: "چه کردی؟"   'Yama asked Ali: "What did you do?"

یما از علی پرسید: "چه خواهی کرد؟"   'Yama asked Ali: "What will you do?"

یما از علی پرسید: "چه میکردی؟"   'Yama asked Ali: "What were you doing?"

یما از علی پرسید: "چه کرده ای؟"   'Yama asked Ali: "What have you done?"

یما از علی پرسید: "چه کرده بودی؟"   'Yama asked Ali: "What had you done?"

¹ The verb 'to ask' usually requires the preposition 'از' 'from.' Example:

معلم از شاگردان پرسید که آیا(آنها) درس را فهمیدند.

'The teacher asked the students whether they understood the lesson.' (Lit., 'The teacher asked from the students whether they understood the lesson.')

Now, let's change these examples to indirect speech, using 'that.' Notice the changes in the tenses:

یما از علی پرسید که چه میکند.	'Yama <u>asked</u> Ali (that) what he <u>was doing</u> .'
یما از علی پرسید که چه کرد.	'Yama <u>asked</u> Ali what he <u>had done</u> .'
یما از علی پرسید که چه خواهد کرد.	'Yama <u>asked</u> Ali what he <u>would do</u> .'
یما از علی پرسید که چه میکرد.	'Yama <u>asked</u> Ali what he <u>had been doing</u> .'
یما از علی پرسید که چه کرده است.	'Yama <u>asked</u> Ali what he <u>had done</u> .'
یما از علی پرسید که چه کرده بود.	'Yama <u>asked</u> Ali what he <u>had done</u> .'

Next, we will look at examples of Yes-No questions. In formal Dari, the particle آیا ('whether / if') may be used, as well as the personal pronoun. A less formal question will have neither.

Direct speech:

یما از علی پرسید: "سیب را خوش داری؟"	'Yama <u>asked</u> Ali: "Do you <u>like</u> apples?"
یما از علی پرسید: "کار میکنی؟"	'Yama <u>asked</u> Ali: "Do you <u>work</u> ?"
یما از علی پرسید: "فلم نورا دیده ای؟"	'Yama <u>asked</u> Ali: "Have you <u>seen</u> the new movie?"

In indirect speech, که is followed by the particle آیا, but only in formal Dari. Take a look at some examples, and notice the adjustments made to the tenses:

Indirect speech:

یما از علی پرسید که آیا سیب را خوش دارد.	'Yama <u>asked</u> Ali <u>if</u> he <u>liked</u> apples.'
یما از علی پرسید که آیا کار میکند.	'Yama <u>asked</u> Ali <u>whether</u> he <u>worked</u> .'
یما از علی پرسید که آیا فلم نورا دیده است.	'Yama <u>asked</u> Ali <u>whether</u> he <u>had seen</u> the new movie.'

Here is an indirect question from this lesson:

اواز حمیدالله پرسید که چطور میتواند به¹ عسکری شامل شود.
 ‘He asked Hamidullah how he could enlist in the military.’

Omission of the syllable ب /be/ from the present subjunctive mood

You already know that the present subjunctive mood of a verb is normally made by replacing the present tense prefix می /mey/ with the syllable ب /be/. There are a number of Dari verbs, however, that assume the subjunctive mood by dropping the prefix می /mey/ without replacing it. The verb بودن ‘to be’ is such a verb. Here, the subjunctive form is not باشد but بباشد. Example:

این مرد شاید یک افسر اردو باشد. ‘This man might be an army officer.’

There are other verbs whose subjunctive mood does not sound pleasant with the syllable ب /be/. The verbs دادن ‘to give’ and شدن ‘to become’ belong to this group. Here is an example from this lesson:

تیمور میخواهد که روزی پیلوت شود و بتواند یک هلیکوپتر را پرواز دهد.
 ‘Timur wants to become a pilot someday and be able to fly (lit., ‘give flight’) a helicopter.’

The same Dari sentence can be stated as follows, but it is not pleasant to the ear:

تیمور میخواهد که روزی پیلوت شود و تواند یک هلیکوپتر را پرواز دهد.

¹ The verb شدن ‘to enlist / to enroll / to join,’ usually takes the preposition به ‘to.’ However, in conversational Dari, the preposition در (در) ‘in’ can also be used with this verb.

Lesson Vocabulary

 Listen and become familiar with these words:

اردو [= قوای زمینی]	army
قوای هوایی	air force
کلاه آهنی	helmet
واسکت ضد گلوله	bullet-proof vest
بوت ساق دار	boots
دستگاه بیسیم [= بیسیم]	wireless set / radio
نقشه [= خریطه]	map
دوربین	binoculars
تفنگچه [= تفنگچه دستی]	pistol / handgun
بم دستی	grenade / hand grenade
ماشیندار	machine gun
راکت انداز	rocket launcher
هاوان	mortar
تانک	tank
توپ	cannon / gun
طیاره شکاری	fighter (aircraft)
هلیکوپتر	helicopter
نوکیوال	on duty
گزمه	patrol
از قبیل [= مانند] [مثل] [= چون]	such as / like
بیکار	free / not busy / jobless
فعلاً	now / currently
گاهی [= هرگز] [= هیچوقت]	ever
خدمت کردن / کن / کرد	to serve (military)
حمل کردن / کن / کرد (گشتاندن)	to carry / to bear
پرسیدن / پرس / پرسید [= سوال کردن / کن / کرد] (پرسان کدن)	to ask (a question)
شامل شدن / شو / شد	to enlist / to enroll / to join
جواب دادن [= پاسخ دادن] ده / داد [= جواب گفتن / گو / گفت]	to answer / to reply
گزمه کردن / کن / کرد	to patrol
پرواز کردن / کن / کرد [= پریدن / پر / پرید]	to fly
پرواز دادن / ده / داد	to fly / to pilot

Homework

- A. 🎧 You will hear five expressions. Four fit together logically but one does not. Which one does not fit? Write it down in Dari.

What do the others have in common?

- B. 🎧 Listen and fill in the blanks with the missing words. Then translate each item into English.

فاروق امید وارا است روزی به _____ شامل شود.

به این سربازان _____ های نوتوزیع خواهد شد.

_____ آنها هر شب برای دوساعت .

شوهر ناهید فعلاً در _____ خدمت میکند.

- C. Write the following in Dari:

Saleh can fly a fighter aircraft.

Wear this helmet! (singular, informal)

I asked the soldier why he was late.

Have you ever flown in a helicopter?
(singular, informal)

Narrative (Structures)

As you work through the narrative model on the next page, you will discover examples of these structures:

Structure	 Dari word(s)	English meaning
verbs in the present subjunctive mood		
'to patrol' in the present tense		
'to serve' in the present tense		
'to have' in the present tense		
'to carry' in the present tense		
'to talk' in the past progressive tense		
'to ask' in the past tense		
'to reply' in the past tense		
clause beginning with 'when'		
plural noun with ها /haa/		
plural noun with ان /aan/		

Narrative (Model)

© Defend America

حمیدالله فعلاً به حیث سرباز اردو خدمت میکند. سربازان اردو سلاح ها و تجهیزات مختلف از قبیل تفنگچه، بم دستی، خریطه و دوربین دارند. آنها وقتیکه گز مه میکنند، معمولاً سلاح های شان را با خود حمل می کنند. دیروز، حمیدالله و دوستش تیمور دربارهٔ عسکری صحبت میکردند. تیمور میخواهد که روزی پیلوت شود و بتواند یک هلیکوپتر را پرواز دهد. او از حمیدالله پرسید که چطور میتواند به عسکری شامل شود. حمیدالله جواب داد که او باید به یک قطعهٔ عسکری برود.

Narrative (Variations)

حمیدالله فعلاً به حیث سرباز اردو خدمت میکند. سربازان اردو سلاح ها و تجهیزات مختلف از قبیل تفنگچه، بم دستی، خریطه و دوربین دارند. آنها وقتیکه گز مه میکنند، معمولاً سلاح های شان را با خود حمل می کنند. دیروز، حمیدالله و دوستش تیمور دربارهٔ عسکری صحبت میکردند. تیمور میخواهد که روزی پیلوت شود و بتواند یک هلیکوپتر را پرواز دهد. او از حمیدالله پرسید که چطور میتواند به عسکری شامل شود. حمیدالله جواب داد که او باید به یک قطعهٔ عسکری برود.

فرهاد	تعلیم میکنند	واسکت ضد گلوله	هفتهٔ گذشته
تفنگ	مکتب	پسرکاکا	ماشیندار اردو
قشله	دوربین	روز جمعهٔ گذشته	طیارهٔ شکاری
قوای هوایی	همسایه	جمع نظام میکنند	عارف
دستگاه بیسیم	عسکری	راکت انداز	طیاره سلیم

1. Create new narratives by choosing different words from the box to replace the shaded parts of the text.
2. Use the remaining class time to discuss in simplest terms some differences between the army and the air force of the U.S.

Exchange (Structures)

1. 🎧 Listen and pay attention to conversational forms that differ from formal Dari. Highlight them in the transcripts on the next pages.
2. Practice the exchange for fluency and good pronunciation, along with the native speakers.
3. Answer the following questions. Write key words in Dari.

• حمیدالله چی کار میکنه؟

• درسهای عسکری آسان اس؟

• تیمورمیخایه که چی شوه؟

• اوبری شامل شدن به عسکری باید چی کنه؟

• چرا حمیدالله نمیتانه که سینما بره؟

• اوده وخت گزمه باید چی داشته باشه؟

4. Practice asking about and telling each other the information. Also practice your own questions.

Exchange (Models)

Hamidullah and his friend Timur talk about serving in the military.

- تیمور: حمیدالله جان، همراهی عسکری خوش استی؟
 حمیدالله: بلی، بسیار خوش استم. ما هر روز چیزهای نوه یاد میگیریم.
 تیمور: درسهای عسکری سخت نیس؟
 حمیدالله: بعضی مضمون های ما مشکل اس، اما بری مه بسیار دلچسپ اس.
 تیمور: مه هم قصد دارم که ده عسکری شامل شوم.
 حمیدالله: فکر خوب اس. میخایی که سرباز اردوشوی؟
 تیمور: نی، مه میخایم که پیلوت هلیکوپتر شوم. راستی، بری شامل شدن به عسکری چی باید بکنم؟
 حمیدالله: باید به یک قطعهٔ عسکری بری و نامنویسی کنی.

© Defend America

Exchange (Models)

Timur invites Hamidullah to a movie.

- تیمور: حمیدالله جان، صبا جمعه اس. بیا که باهم سینما بریم.
 حمیدالله: تشکر. ولی متأسفانه آمده نمیتانم، به خاطریکه صبا گز مه داریم.
 تیمور: ده کجا؟
 حمیدالله: ده نزدیک قشله. ده وخت گز مه، ما باید با خود تفنگ، خریطه و دوربین بگردانیم.
 تیمور: معمولاً بری چند ساعت گز مه میکنین؟
 حمیدالله: بری سه ساعت.
 تیمور: خی چی وخت بیکار استی که سینما بریم؟
 حمیدالله: هفته آینده.

© Defend America

Exchange (Variations)

© Defend America

Gisting

1. 🎧 Listen twice and take notes.
2. Report details from your notes, in Dari.
3. Give a 2-sentence summary of the conversation, in English.
4. Practice a similar dialog with a partner, making up variations.

Extended Practice

These are suggestions for personalized and integrated activities. Work briskly through the warm-up steps. Be prepared when you are called on. Your instructor will manage the time so that no more than 10 minutes are spent on the warm-up.

Warm-up (only one student per task)

1. Quickly name five items in a soldier's combat issue.
2. List several colors that make up a camouflage uniform.
3. In pairs, name a noun from this lesson. Then find an appropriate verb for it. Take turns.
Examples: airplane = fly
army = serve
4. Tell your partner what a soldier equipped for combat might wear or carry, one item at a time. Your partner points to where it is worn or carried on the body.
5. Ask your teacher if he or she has ever flown in a helicopter. If yes, find out where and when.
6. Dictate to your classmates five verb forms from this lesson. They will have to write and say what each means.

Talking about military situations

Make statements about one of the scenes shown below and on the following pages. Identify person(s) and any item or activity you can name in Dari. Your classmates point out the photo. Take turns.

© both Defenselink

© Robert W. Kranz

© Luke Powell

© Defend America

© Defend America

© Defend America

© both Defend America

© DoD Media

© Defenselink

© DoD Media

© DoD Media

© DoD Media

© DoD Media

© DoD Media

© DoD Media

Role-plays

One of the following situations is outlined in Dari. Which one?

به حیث بخشی از تعلیم و تربیهٔ سربازان افغان، شما آنها را برای رفتن به یک گز مهٔ مشترک آماده میسازید. با همکارتان دربارهٔ اینکه که این یک گز مهٔ پیاده است یا با موتر، آیا سلاح حمل کرده میشود یا نه، کدام تجهیزات تحفظی باید پوشیده شود و چه چیزهای دیگر مانند دوربین، خریطه، بیسیم و غیره باید گرفته شود، صحبت کنید.

(1) You are helping train Afghan soldiers. You conduct an inventory of the soldier's gear. Find out if the Afghan has:

- A complete uniform and protective gear
- Communications equipment
- Binoculars
- Anything else that you feel is important

(2) As part of training Afghan soldiers, you get them ready for a joint patrol. Discuss with your counterpart

- if it is a foot patrol or vehicle patrol
- if weapons will be taken along
- what protective gear to wear
- what else to take (binoculars, map, radio, etc.)

(3) You and your Afghan friend talk about life in the military. Your friend is curious about which branch is the best, and asks many questions about training and career opportunities. You answer the questions and make a recommendation.

Now act out these role-plays with a partner.

Authentic Material

Recognize words in short texts. Practice reading, listening and also short speaking or writing tasks. Hone your dictionary skills.

۹ اپریل / کابل۔ رادیوی فرانسه: **دگروال** راجرکینگ سخنگوی نیروهای نظامی امریکا در افغانستان امروز طی مصاحبه مطبوعاتی در مقر نظامی امریکا در میدان هوایی بگرام به خبرنگاران گفت که عملیات نیروهای ائتلاف با شرکت پنجصد تن سرباز و هلیکوپترهای توپدار که از دیروز در ولسوالی سنجن ولایت هلمند آغاز شده بود همچنان ادامه دارد.

© Aseem Koshan

1. Listen to a news report. First identify the following in English:

News release date	Place of broadcast	News source

2. The report starts by naming the spokesperson for the American military forces in Afghanistan. What is his name? Guess what his rank is. Then look up the circled word to confirm that you guessed correctly.
3. During the interview, the spokesperson provided information about a military operation carried out in a location in Afghanistan and involving soldiers and helicopter gunships.
  - Say in Dari how many soldiers participated in the operation.
  - Give the English name of the province where the operation was conducted.
  - Underline the words that mean 'helicopter gunships' in the text.

**امارات عربی ۱۹ اثر تاریخی را به
افغانستان بازگرداند**

۱۲ اپریل / کابل۔ بی بی سی: آثار قدیمی کہ به
وسیلهٔ یک فرد خارجی از افغانستان به خارج (فاچاق) میشد، در یکی
از میدان های هوایی امارات متحدهٔ عربی بدست پلیس افتاده و به
افغانستان باز گردانده شده است •

سفیر امارات متحده در کابل رسماً آثار قدیمی یاد شده را به وزارت
خارجہ افغانستان تحویل داد. قرار است این آثار در (موزیم) ملی
افغانستان در کابل به نمایش گذاشته شود.

*****

© Aseem Koshan

1. 🎧 Listen to the recorded headline of a news report. Is this a national or international incident? Give the name(s) of country(s).
2. Read the headline and guess which words mean 'historical artifacts.' Underline them.
3. Can you explain why this noun is in singular rather than plural form?
4. Look up the circled words to find out their meanings.
5. 🎧 Listen to the entire news report. Try to answer the following questions in English:
  - Where were the artifacts discovered?
  - Who confiscated them?
  - Where are these artifacts now?
  - Where are they intended to be exhibited?
6. Now give your answers in Dari by completing the following sentences:
  - در امارات متحدهٔ عربی پیدا شد. _____
  - امارات متحدهٔ عربی آنها را گرفت. _____
  - این آثار قدیمی فعلاً در _____ است.
  - آنها در _____ ملی افغانستان نشان داده خواهند شد.

LESSON 40

Afghan Refugees

© Luke Powell

- *Vocabulary: Survival supplies, humanitarian aid*
- *Grammar: Correlative conjunctions ... نه ... نه 'neither ... nor ...' and ... یا ... یا 'either ... or ...'; more on plural nouns*
- *Functions: Direct people to do something. Ask and answer questions about distribution of aid supplies.*
- *Skills: Develop cultural awareness about the refugee situation.*
- *Situation: A refugee discusses the families' needs with a soldier who promises more supplies. A soldier is directing a refugee to the distribution point.*

Grammar Notes

Correlative conjunction ... نه ... نه 'neither ... nor ...'

There are two ways to render the English 'neither ... nor ...' in Dari. Here are both formulas:

Using ... نه ... نه

به این پناهندگان نه خیمه توزیع شده است نه کمپل.

'Neither tents nor blankets have been distributed to these refugees.'

Using ... نه و نه ...

به این پناهندگان نه خیمه توزیع شده است و نه کمپل.

'Neither tents nor blankets have been distributed to these refugees.'

Notice that the Dari example does not have a verb at the end. There is a reason. Let's first analyze the two parts that form the compound sentence:

به این پناهندگان خیمه توزیع نشده است. (Lit., 'To these refugees, tents have not been distributed.')

به این پناهندگان کمپل توزیع نشده است. (Lit., 'To these refugees, blankets have not been distributed.')

Combining the two sentences with the help of the correlative conjunction ... نه ... نه results in repetition of the same verb:

به این پناهندگان نه خیمه توزیع شده است و نه کمپل توزیع شده است. (Lit., 'To these refugees, neither tents have been distributed nor blankets have been distributed.')

To avoid this repetition, one verb needs to be dropped. It can be omitted from either clause but preferably from the second. This can be considered one of the few exceptions to the rule that "Dari sentences end with a verb."

When *different* verbs are used in the two clauses both verbs are kept:

فرید نه علی را میشناسد، نه او را دیده است. 'Farid neither knows Ali, nor has he seen him.'

Here is an example from this lesson:

بعضی دیگر نه غذای کافی برای خوردن دارند، و نه پول برای خریدن آن. 'Some others have neither enough food to eat, nor the money to buy it.'

Correlative conjunction ... یا ... یا 'either ... or ...'

The same rules apply. Again, you have a choice of two formulas:

Using ... یا ... یا
برای آنها یا غذای قوی داده خواهد شد یا دوا. 'Either canned food or medicine will be given to them.'

یا ... و یا ... یا
مواد امدادی را یا از صلیب احمر دریافت خواهید کرد و یا از سره میاشت. 'You will receive the aid supplies either from the Red Cross or the Red Crescent.'

Here is an example in conversational Dari:

انشاءالله، یا صبا یا ده هفته آینده بری تان دوا هم میاریم. 'God willing, either tomorrow or next week we will bring you medicine as well.'

Pluralizing nouns that end in ◦ [hey]

The suffixes ها /haa/ and ان /aan/ are common plural markers for nouns. Animate nouns typically receive the ان /aan/ marker. If an animate noun ends in ◦ [hey], however, the plural form is made by replacing ◦ [hey] with گ [gaaf]. Look at some examples:

Singular	ان /aan/ + suffix گ	Plural
پناهنده 'refugee'	گان	پناهندگان 'refugees'
همسایه 'neighbor'	گان	همسایگان 'neighbors'
راننده 'driver'	گان	رانندگان 'drivers'

Some Dari speakers prefer not to replace ◦ [hey] with گ [gaaf]. Instead, they will **add** گ [gaaf] to ◦ [hey]. Examples: پناهنده گان, همسایه گان and راننده گان.

The plural form of nouns borrowed from Arabic can be made either by the Dari rule of adding the suffixes ان /aan/, ها /haa/, etc., or by the Arabic rules. One such noun is مشکل 'problem.' Its plural 'problems' is either مشکلها (by the Dari rule) or مشکلات (by the Arabic rule). The latter is more common.

Transition to conversational Dari

One word often used by Dari speakers in their daily conversations but not found in formal Dari is بیخی /bey-khee/ 'completely / entirely.' (In formal Dari we say کاملاً.) Look at an example from this lesson:

خانه های ما بیخی خراب شده. 'Our homes have been completely destroyed.'

Another conversational expression is اینه /ey-na/ 'Here.' or 'Here it is.' The following is an example from this lesson:

اینه کارت هویتیم. 'Here is my ID card.'

Lesson Vocabulary

 Listen and become familiar with these words:

وطن [= میهن]	homeland / native country
سازمان [= مؤسسه]	organization / institution
ملل متحد [= سازمان ملل متحد]	The United Nations
صلیب سرخ [= صلیب احمر]	Red Cross
سره میاشت [= هلال احمر]	Red Crescent
کمپ	camp
تعداد [= عده] [= شمار]	number / quantity of units or individuals
مواد	supplies / materials / items
کمک	aid / assistance / help
مواد غذایی [= مواد ارتزاقی] [= مواد خوراکی]	food items / food supplies
مواد امدادی [= مواد کمکی]	aid supplies
غذای قطی	canned food
ویتامین	vitamin
کمپل	blanket
خیمه	tent
بخاری	heater
اجاق	cooking stove
صابون	soap
پناهنده [= پناهگزين]	refugee
مشکل [= پرابلم]	problem / difficulty
خیریه	charitable
بشر دوستانه	humanitarian
بین المللی	international
محتاج [= نیازمند]	needy / impoverished
جدی	serious
خارج	abroad / outside
خوشبختانه	fortunately
و غیره	et cetera (etc.)
خیر ببینین! [= برکت ببینین!]	Be blessed!
خدا خیرتان بته! [= خدا شما ره خیر بته!] [خدا شما ره برکت بته!]	God bless you!

روبرو بودن [= مواجه بودن] باش/ بود	to be facing
لین شدن/ شو/ شد [= صف بستن/ بند/ بست]	to line up
دریافت کردن/ کن/ کرد [= گرفتن/ گیر/ گرفت]	to receive
عودت کردن/ کن/ کرد [= بازگشتن/ گرد/ گشت]	to return / to come back

© both Luke Powell

Homework

- A. 🎧 You will hear five expressions. Four fit together logically but one does not. Which one does not fit? Write it down in Dari.

What do the others have in common?

- B. 🎧 Listen and fill in the blanks with the missing words. Then translate each item into English.

برای گرفتن _____ باید در اینجا لین شوید.

خیمه های نواز طرف _____ فرستاده شده است.

این پناهندگان کی از خارج _____ ؟

یکتعداد از فامیل های _____ لباس دریافت کردند.

- C. Write the following in Dari:

Today, medicine and vitamins will be distributed to you. (plural)

They are facing many problems.

The United Nations is an international organization.

Fortunately, we have a sufficient amount of food items.

Narrative (Structures)

As you work through the narrative model on the next page, you will discover examples of these structures:

Structure	 Dari word(s)	English meaning
verbs in the present perfect tense		
verbs in the passive voice		
indefinite pronouns		
demonstrative pronouns		
plural with /aat/		
plural with /gaan/		
plural with /aan/		
plurals with /haa/		
phrases containing ‘neither ... nor...’		

Narrative (Model)

© Luke Powell

تعداد زیادی^۱ از پناهندگان افغان از خارج به وطن شان عودت کرده اند. آنها در کمپهای پناهندگان اقامت دارند. اکثر آنها با مشکلات جدی روبرو هستند. بعضی از آنها خانه ندارند. بعضی دیگر نه غذای کافی برای خوردن دارند، و نه پول برای خریدن آن. خوشبختانه، کمکهای بشردوستانه^۲ ملل متحد و بعضی سازمانهای خیریه^۳ بین المللی آغاز شده است. این سازمان ها یک مقدار زیاد مواد غذایی، دوا، لباس، و غیره اهدا کرده اند. مواد امدادی به کمک سربازان اردو به فامیل های محتاج توزیع میشود.

1. 🎧 Listen repeatedly until you understand what is being said.
2. Read along with the recorded voice. Practice Dari pronunciation.
3. Complete the grid with examples. Note the English meanings.
4. If called on, point out the different structures on the SmartBoard.

¹ The letter ی [yaa] functions as an *indefinite article* here. In Dari, the *indefinite article* is either the word 'a / an' placed before a noun or combination of noun-adjective, or the letter ی [yaa] afterwards. Thus, the phrase تعداد زیادی means 'a large number.'

Narrative (Variations)

تعداد زیادی از پناهندگان افغان از خارج به وطن شان عودت کرده اند. آنها در کمپهای پناهندگان اقامت دارند. اکثر آنها با مشکلات جدی روبرو هستند. بعضی از آنها خانه ندارند. بعضی دیگر نه غذای کافی برای خوردن دارند، و نه پول برای خریدن آن. خوشبختانه، کمکهای بشردوستانه^۶ ملل متحد و بعضی سازمانهای خیریه^۷ بین المللی آغاز شده است. این سازمان ها یک مقدار زیاد مواد غذایی، دوا، لباس، و غیره اهدا کرده اند. مواد امدادی به کمک سربازان اردو به فامیل های محتاج توزیع میشود.

کشورهای دوست	غذای قطی	سوزاندن	فقیر	پاکستان
بعضی از	اجاق	قوای هوایی	صلیب سرخ	
داده اند	چوب سوخت	قریه ها	افسران	
معروف	ذغال	یک تعداد از	مختلف	خیمه
اکثر	هیچیک از	شهرها	بزرگ	
سره میاشت	لباس	بخاری	فرستاده اند	
امریکایی	پوشیدن	صابون	ذغال سنگ	ایران
خوردضابطان	فرانسوی	پناهنده	همه	
زیاد	پولیس	ترکیه	تعداد زیادی از	

1. Create new narratives by choosing different words from the box to replace the shaded parts of the text.
2. Use the remaining class time to practice talking about people who have lost their homes during an earthquake and who need help with rebuilding their towns and villages.

© Luke Powell

Exchange (Structures)

1. 🎧 Listen and pay attention to conversational forms that differ from formal Dari. Highlight them in the transcripts on the next pages.
2. Practice the exchange for fluency and good pronunciation, along with the native speakers.
3. Answer the following questions. Write key words in Dari.

- پناهنده ها چی وخت به بامیان پس آمدن؟
- پناهنده راجع به خانه های شان چی گفت؟
- نان وکالا چطو؟
- امروز به اونها چی داده میشه؟
- دوا چی وخت توزیع میشه؟
- پناهنده ها باید ده کجا لین شون؟
- بری گرفتن مواد امدادی هرکس باید چی داشته باشه؟

4. Practice asking about and telling each other the information. Also practice your own questions.

Exchange (Models)

A newly arrived refugee receives aid supplies from a military unit.

© Defend America

© Defenselink

- پناهنده: یک هفته پیش به بامیان پس آمدیم. خانه های ما بیخی خراب شده. حالی نه خانه داریم، نی نان و کالای.
- سرباز: امروز بری شما کمپل و خیمه آوردیم.
- پناهنده: خیر ببینین! بعضی از طفل های ما مریض استن. میتانین کمی دواهم بتین؟
- سرباز: فعلاً دوا نداریم. انشالله یا صبا یا ده هفته آینده بری تان دواهم میاریم.
- پناهنده: تشکر، خدا خیرتان بته!

© Luke Powell

A soldier directs a refugee to the distribution point.

© Defend America

سرباز: لطفاً لین شوین! مواد امدادی بری تان توزیع میشه.
 پناهنده: ده کجا لین شویم؟
 سرباز: ده اونوجه ده پیشروی لاری ها.
 پناهنده: هرکس میتانه ای ماده بگیره؟
 سرباز: بلی، هرکس میتانه. اما باید کارت هویت داشته باشه. شما کارت هویت دارین؟
 پناهنده: بلی دارم. اینه کارت هویتم.

© Defend America

Exchange (Variations)

© Defend America

Gisting

1. 🎧 Listen twice and take notes.
2. Report details from your notes, in Dari.
3. Give a 2-sentence summary of the conversation, in English.
4. Practice a similar dialog with a partner, making up variations.

© Luke Powell

Extended Practice

These are suggestions for personalized and integrated activities. Work briskly through the warm-up steps. Be prepared when you are called on. Your instructor will manage the time so that no more than 10 minutes are spent on the warm-up.

Warm-up (only one student per task)

1. Quickly name five items you consider vital for survival in harsh conditions.
2. Tell what you take along on a camping trip.
3. Think of some items Monterey residents should have at home in case of an earthquake. Tell a classmate to get those. Example: بتری بگیر. 'Get batteries.'
4. Ask your teacher if he or she takes vitamins. If so, find out how many tablets per day.
5. Dictate to your classmates five verb forms from this lesson. They will have to write and say what each means.

Talking about donations

Think of food drives, charities, or community events in the U.S. that benefit the needy. Tell what people donate, and who receives the donations. Prepare notes.

Now talk about such an event.

Role-plays

One of the following situations is outlined in Dari. Which one?

با نمایندهٔ یک سازمان کمک بین المللی در حال صحبت هستید. او از شما که کمبود مواد ضروری را در یک کمپ پناهندگان در همان نزدیکی ها دیده اید، میپرسد که آن پناهندگان به چه چیزها بیش از همه ضرورت دارند. به او بگویید که آنها فعلاً چه دارند و به چه چیزها احتیاج دارند.

(1) Your unit has installed portable showers at an Afghan refugee camp. You are directing the refugees to the showers. Direct women to one line and men to the other. Hand out soap. Footwear must be left outside the shower facility, by the door.

(2) You are conducting a census (body count and inventory) at an Afghan refugee camp. Talk to the inhabitant of one of the tents. Find out how many family members live in the tent, how many blankets they have, and if the family has enough food.

(3) You are talking to a representative of an international aid organization. You have seen the shortage of supplies in a nearby refugee camp. The representative asks what the people need most. Explain what they have and what they need.

Now act out these role-plays with a partner.

Authentic Material

Recognize words in short texts. Practice reading, listening and also short speaking or writing tasks. Hone your dictionary skills.

© USINFO John Wicart

یک‌کده زنان پناهنده از ولایت بامیان برای دریافت کردن ذغال در یکی از مربوطات کابل ثبت نام میکنند. ذغال و مواد غذایی از طرف CHF که یک سازمان غیرحکومتی (NGO) است، به فامیل های پناهنده توزیع می شود. زنانیکه در عکس دیده میشوند، و خانواده های شان تمام زمستان را در کابل سپری کردند زیرا در آنجا پیدا کردن غذا و سرپناه آسانتر بود.

1. The text explains the plight of the pictured women. What do you think they need? State your guess in Dari.
2. Read the text until you find at least one item of need mentioned, possibly more. Circle those nouns.
3. Ask your classmates a Dari question about these women. They will answer it. (The answer should be found in the text.)
4. Your instructor will dictate a sentence that explains the following picture. Write it as a caption under the photo.

© USAID

۱۰ اپریل / کابل - رادیوی فرانسه: در ادامه درگیری میان نیرو
 های جنرال دوستم و جنرال عطا محمد که از یک روز پیش در
 شهر میمنه مرکز ولایت فاریاب به وقوع پیوست، هفتده تن از نیرو
 های دوطرف کشته شده و سیزده تن دیگر زخمی شده اند.

© Aseem Koshan

1. An incident made the news. Read the source to find out who reported it, and when.
2. Look up the meaning of the underlined word and say in English what happened and to how many people.
3. There is another number in this text. Write it in Dari numerals.
4. 🎧 Listen to the part of the news where the responsible parties are named. Give names and titles in Dari.
5. Find the two verbs in the passive voice and circle them.

REVIEW 37-40

This homework assignment is to be completed in increments over 4 days (or 4 lessons). It contains elements of several lessons that are recombined in a new dialog. The assignment consists of a series of steps, all of which are to be turned in for a grade, on a weekly basis.

Part A

1. Listen and transcribe.

شريف:
 كريم:
 شريف:
 كريم:
 شريف:
 كريم:

2. Rewrite the segments in proper order to make a meaningful dialog.

3. Now write a narrative of three sentences about Karim and his wife. Then, add a sentence with information that you make up.

Part B

1. Listen and transcribe.

غنى:
جمال:
غنى:
جمال:
غنى:
جمال:
غنى:
جمال:

2. Rewrite the segments in proper order to make a meaningful dialog.

3. Now write a narrative of three sentences about Jamal. Then, add a sentence with information that you make up.